

Consell General de les Valls

Acta Núm. 16/1991

Sessió Extraordinària del dia 7 de novembre de 1991

El dia 7 de novembre de 1991, dijous, es reuneix a Casa de la Vall el M.I. Consell General de les Valls, en Sessió Extraordinària convocada d'acord amb allò que estableix el Reglament de l'Assemblea, i amb l'ordre del dia següent:

Punt únic:

Deliberació i votació de la proposició de moció de censura presentada per varis MM.II. Srs. Consellers Generals (Reg. Núm. 718-A).

Sota la presidència dels MM.II. Srs. Albert Gelabert Grau i Josep Casal Puigcernal, Síndic General i Sub-Síndic General, respectivament, assisteixen els membres següents:

Per Canillo	Els MM.II. Srs. Climent Palmitjavila Torres, Antoni Casal Mandicó, Jordi Font Cabanes i Miquel Casal Casal.
Per Encamp	Els MM.II. Srs. Roc Rossell Dolcet, Jordi Mas Torres, Isidre Torres Pons i Enric Pujal Areny.
Per Ordino	Els MM.II. Srs. Joan Naudi Ambatlle, Enric Dolsa Font, Joan Martínez Benazet i Josep Ma. Armengol Adellach.
Per La Massana	Els MM.II. Srs. Francesc Grau Esplandiu, Josep Garrallà Rossell, Josep Ma. Rossell Pons i Xavier Montané Esplandiu.
Per Andorra la Vella	Els MM.II. Srs. Jordi Farràs Forné, Antoni Armengol Vila, Robert Cassany Vila i Josep Anton Ribes Roca.
Per Sant Julià de Lòria	Els MM.II. Srs. Joan Jordi Areny, Josep Cases Baró, Albert Pintat Santolària i Joan Obiols Camillo.
Per Escaldes-Engordany	Els MM.II. Srs. Miquel Aleix Areny, Marcel·lí Albós Riba, Ramon Canut Bové i Xavier Espot Miró.

Assisteix, també, el M.I. Sr. Oscar Ribas Reig, Cap de Govern, acompanyat dels MM.II. Srs. Jaume Bartumeu Cassany, Guillem Benazet Riba, Josep Casal Casal, Agustí Font González, Josep Dalleres Codina i Antoni Armengol Aleix, Consellers Executius.

Després de l'oració, el M.I. Sr. Síndic General procedeix a comprovar els membres assistents a la reunió i declara oberta la sessió. És un quart d'onze del matí.

Seguidament el M.I. Sr. Síndic General fa donar lectura a l'ordre del dia.

Punt Únic: Deliberació i votació de la proposició de moció de censura presentada per varis MM.II. Srs. Consellers Generals (Reg. Núm. 718-A).

El M.I. Sr. Síndic General fa donar lectura a la carta, que diu:

“Molt Il.lustre Senyor:

Els Consellers Generals que sotasignen, vista la situació derivada de l'actitud del M.I. Sr. Cap de Govern, que persisteix des de ja fa més de deu mesos en no respectar la voluntat expressada de forma reiterada per la majoria dels membres del M.I. Consell General,

vist que el M.I. Sr. Cap de Govern no gaudeix de la confiança del grup majoritari dels MM.II. Consellers Generals, establerta clarament sobre bases polítiques i sense cap altra connotació, en motiu que les concepcions i orientacions polítiques del M.I. Sr. Cap de Govern no són compartides en absolut per aquesta majoria d'aquesta M.I. Assemblea parlamentària, situació que, entre altres casos, s'ha posat clarament de manifest amb la no aprovació del projecte de pressupost presentat pel Govern i en el refús al discurs d'orientació política,

vist que aquesta conducta del M. I. Sr. Cap de Govern comporta una situació extremadament difícil i greu per al nostre País a causa de la paràlisi institucional del Govern que actua únicament en base a criteris partidistes, sectaristes i personalistes, anteposant opinions de grup o individuals a l'interès general, com ho prova de manera rotunda la circumstància que el M.I. Sr. Cap de Govern va refusar la creació i aplicació d'un pacte de caràcter general entre els dos grups -majoria i minoria- d'aquesta Cambra, consentint la formació d'una nova composició d'un Govern equilibrat i representant de les forces polítiques existent en el si d'aquesta mateixa Cambra,

atès que no solament el M.I. Sr. Cap de Govern ha estat l'obstacle de la posta en funcionament d'aquest pacte nacional, entre totes les Parròquies, el que hagués significat el desencallament de l'actual situació de crisi, sinó que, amb una actitud autènticament arrogant, ha remodelat la composició del Govern d'una forma totalment oposada a l'esperit de conciliació i cooperació que sempre va presidir el projecte de pacte entre majoria i minoria,

atès que, pel que queda dit, s'ha provat que el M.I. Sr. Cap de Govern no ha tingut la més mínima atenció als desitjos expressats de forma unànime pels dos sectors polítics que actualment componen aquesta Cambra, el que, sens dubte, és un cert i autèntic despreci envers el M.I. Consell General, institució que, precisament, és la qui elegeix el Cap de Govern, de la qual, doncs, la missió del Cap de Govern emana directament i de la qual, per tant, en depèn,

atès que, per altra banda, el M.I. Sr. Cap de Govern s'ha manifestat obertament contrari a l'actual legitimitat de la representativitat de les Parròquies i en conseqüència dels MM.II. Srs. Consellers Generals, en una posició clarament contrària a la legislació en vigor, situació inadmissible en qui, precisament, té la missió d'executar les lleis, sense

cap interpretació tendenciosa,

atès, per tant, que cal procedir a establir aquelles vies reglamentàries que permetin superar l'actual situació i per tots els motius anteriorment exposats,

en aplicació de l'article 74, paràgraf 1 i, del vigent Reglament del M.I. Consell General, es formula i es presenta la proposició de Moció de Censura, que deurà substanciar-se d'acord amb els requisits del mateix Reglament del M.I. Consell General, en el seu títol VI, Capítol 2, article 74.

En conseqüència, els Consellers Generals sotasignants sol·licitem a V.M.I.S. vulgui donar curs a la Moció de Censura.”

El M.I. Sr. Síndic General diu que d'acord amb el que preveu el reglament del Consell General en el seu títol 4, Capítol 2, Article 74, es procedirà a la deliberació d'aquesta moció de censura. En primer lloc, hi haurà una exposició de la moció efectuada per un dels signants de la mateixa; acte seguit, la resposta del M.I. Sr. Cap de Govern. Després suspendrà la sessió durant un curt termini de temps, mitja hora aproximadament, en ésser represa podran intervenir tots els MM.II. Srs. Consellers Generals que ho sol·licitin i, una vegada finalitzat el debat, es procedirà a la votació.

El M.I. Sr. Francesc Grau manifesta que d'acord amb el que preveu el reglament del Consell General, com a signatari de la petició de moció de censura i en nom de la majoria del Consell General, tot seguit passarà a donar lectura a l'exposició de la moció de censura, la qual efectua en els termes següents:

“Quan el passat 28 de maig de 1991, la majoria del Consell General va formular el rebuig i desaprovació total al discurs d'orientació política presentat pel Cap de Govern, ja es va manifestar la intenció de presentar una moció de censura. Com a conclusió bàsica i elemental de la situació creada pel mateix Cap de Govern, de no voler respectar la voluntat de la majoria, d'aquesta Cambra Parlamentària.

El grup majoritari del Consell General, ha deixat transcórrer un temps més que prudencial, abans de fer efectiva la presentació de la moció de censura amb una doble finalitat. Per una banda, esperar que de la reflexió del Cap de Govern davant els esdeveniments en un sentit profundament democràtic, de respecte a la voluntat majoritària, i davant els perjudicis que la seva actitud causa al país, tingués la valentia política de presentar la seva dimissió, o obrir el seu Govern a les tendències polítiques presents en el si del Consell General.

Per altra part, aquest grup majoritari amb la voluntat de trobar solucions polítiques adients per a permetre al país superar aquesta crisi institucional, ha esperat amb la màxima cautela la formulació de la moció de censura. Juntament amb el grup minoritari, es cercà fórmules pràctiques de solució amb una voluntat tant decidida que, culminà en establir un pacte nacional i conjunt que depenia exclusivament de la seva execució de la formació d'un executiu de coalició amb una composició paritària i de consens. En un primer temps, el Cap de Govern va acceptar aquesta fórmula. Incomprensiblement, l'endemà es va negar a posar-la en pràctica. Amb subterfugis, excuses que no eren res més que el no voler acceptar el principi de Govern de coalició on cada un dels dos grups presentava els seus tres representants, quedant clar, que no hi cabien ni exclusions, ni vets entre ells, tancant, d'aquesta manera, de forma definitiva, el que hagués pogut ésser la clau d'un desenllaç a la crisi, positiu per a tots.

No solament el Cap de Govern va ésser la peça fonamental en la destrucció del consens assolit en una alternativa eficaç i única de solució, sinó que, una maniobra francament inadmissible en la recerca de concòrdies, va fer una remodelació de Govern sense tenir en compte cap dels principis que van alentar el pacte que s'havia trobat entre minoria i majoria. La seva, en aquest sentit com en molts altres, ha estat una actuació de provocació, cercant únicament, interessos sectaristes, en lloc de permetre i cooperar en un sistema de pluralitat, oblidant, sempre i en tot moment, que la missió del Cap de Govern emana, de forma directa i exclusiva, d'aquesta Cambra. El Consell General és qui elegeix el Cap de Govern i aquest en depèn en tant que òrgan executor d'aquesta institució parlamentària. Recordi que encara no som un règim presidencialista. Fou una veritable llàstima.

Davant d'aquest tan desolador panorama, és del tot lògic que es formulï aquesta moció de censura, perquè el Cap de Govern ha oblidat els principis que s'acaben d'enumerar, i, a més a més, ha tingut una actuació en la qual no ha respectat en absolut els principis bàsics que informen la democràcia andorrana. Les Parròquies, i la seva representació igualitària -legalitat actual i vigent, que ningú pot discutir ni posar en dubte- són l'essència bàsica de les Institucions Nacionals Andorranes, de forma que, el Consell General, és la representació genuïna d'aquesta essència. Andorra, és un conjunt homogeni de 7 Parròquies, sense cap discriminació entre elles, pel que fa a la seva representació. Les dimensions del nostre País, no permeten altres consideracions diferents a aquestes que són les que configuren els elements bàsics de la legalitat del sistema vigent. Atemptar contra la legitimitat parroquial, és desarrelar perillosament tot l'edifici de l'Estat Andorrà.

El Cap de Govern, no ha respectat aquesta representativitat de les Parròquies, s'ha oposat a la legalitat, quan, precisament, la seva missió, en tant que executor del Consell General, és la de respectar amb tot rigor aquesta composició igualitària. El Cap de Govern, com ja es va ressaltar en la nostra desaprovació del seu discurs d'orientació política, s'ha immiscit directament en competències exclusives de la Cambra en el moment de l'elecció del Síndic General, en una intromissió del tot inadmissible i que prova la seva conducta tendenciosa i caràcter influenciable envers uns interessos determinats de grup o de persones. El Cap de Govern, ha esperat, amb aquesta actitud, ésser l'amo de la situació, sense respectar el joc democràtic en les regles establertes en tota comunitat humana regulada per principis democràtics i plurals. Ha buscat arguments simplistes, proclamant-se portador d'un mandat específic i personal de la població de les dues Parròquies centrals. Això prova que aquest no és el Govern Nacional d'Andorra, sinó una formació al servei permanent dels interessos polítics d'un sector, que, ben evident, no pot mai irrogar-se la representativitat de tots els electors d'una determinada Parròquia.

El Cap de Govern amb aquest estil tan poc andorrà ho ha trencat tot, fins al punt que s'ha acabat amb el temps de les il·lusions i ara un profund pessimisme plana en la nostra societat, preocupada davant del seu futur. Un Cap de Govern que no sintonitza amb la majoria parlamentària, provoca una situació política anormal. Hagués estat molt millor que, davant aquesta manca de suport del grup majoritari del Consell General, el Cap de Govern hagués presentat el vot de confiança. No ho ha fet, el que prova la seva inseguretat. En totes les democràcies, més enllà de la lletra dels Reglaments, el que impera és l'esperit dels principis bàsics que emmarca totes les actuacions democràti-

ques, de manera que la veu de la majoria és la que ha de prevaler. El Cap de Govern, ha omès, voluntàriament, aquest principi, allunyant-se, en base a l'aplicació normal i estricta d'una norma, d'una actitud de progrés i de modernitat política. En lloc de dimitir o de presentar el vot de confiança, s'ha aferrat a una actitud bel.ligerant, amb la qual ha volgut trencar l'art andorrà de fer política, en l'expressió culminant d'intoxicar la situació, tal com va palesar en les seves celebèrrimes declaracions a un diari de Lleida demanant als Coprínceps la destitució del Consell General i afirmant que les crítiques fetes al Cap de Govern, en realitat eren atacs als mateixos Coprínceps. I aquesta situació, pel bé del nostre País, ha de finalitzar, s'ha d'acabar per poder progressar en les degudes condicions, i per no acabar d'una manera que podria ser tràgica. Certament, s'ha de concloure que quelcom està succeint i que no es pot prolongar més. Per això, presentem aquesta moció de censura. Com un intent de posar fi a aquesta dramàtica i trista situació política.

En la preparació de legislacions futures que formen part de negociacions i converses amb els Delegats Permanents, es té en compte la repercussió futura de la Constitució, de manera que l'actual situació es regula per disposicions transitòries. Evidentment, davant de la funesta experiència actual, un dels extrems contemplats és que, en el futur, l'elecció del Cap de Govern es faci pel mateix procediment actual; d'aquesta mateixa manera, i amb plena coherència, la moció de censura, la destitució del Cap de Govern, podrà també ésser acordada per la mateixa majoria que l'elegeix, sense necessitat d'una qualificació com l'actual. És lògic que els mateixos vots que serveixen per elegir, siguin també vàlids per destituir. De la mateixa manera que es preveuen les modificacions que vindran per l'aplicació de la Constitució, seria una prova d'estima al País que el Cap de Govern s'avancés als aconteixements i entengués que el que val, pel damunt de tot, són els principis, no les tossaderies d'un determinat grup, sector o persona. Això és el joc democràtic.

Abans d'arribar a les darreres consideracions, i de forma molt i molt especial, volem fer un clar incís al procés constituent. Ha de quedar ben clar que la presentació d'aquesta moció de censura no és un obstacle ni serà un destorb a l'actuació de la Comissió Tripartida, sinó tot el contrari. Sigui públic el nostre total suport d'una forma inequívoca i oficial a aquesta Comissió Tripartida i a la tasca que està duent a terme, la moció de censura que pugui comportar un canvi de Govern significa, precisament, l'aportació per desencallar determinats aspectes, per assolir una millor i necessària serenitat, perquè no existeixen elements negatius que impedeixin la consecució dels objectius fixats. Per tant, reiterem, lloem i ratifiquem el nostre ple i total suport a la Comissió Tripartida i formulem la nostra esperança i els nostres millors desitjos perquè Andorra tingui el ple reconeixement de la seva sobirania i de la seva personalitat estatal, instant-la a accelerar els treballs perquè Andorra gaudeixi, al més aviat possible, del marc legal que a tota evidència ens és absolutament necessari. No jugarem amb aquesta qüestió, tal com no hem jugat amb cap afer d'Estat, com és el cas del tema comunitari.

En aquest sentit, ha de quedar clar que ningú no té l'exclusivitat de la modernitat ni del progrés, com s'ha pretès amb la difusió d'alguna nota. Recordarem que va ser a instància del grup majoritari, que el Consell General va definir els continguts essencials del text Constitucional, amb l'afirmació de l'Estat de Dret i la sobirania emanada del poble, la divisió de poders, la delimitació de competències i el reconeixement i garantia dels drets i llibertats fonamentals de la persona. L'immobilisme del qual es pretén acusar al

grup majoritari és falç, una utilització demagògica de qui, sense respectar els principis fonamentals de la democràcia, crea una paràlisi institucional en no admetre la validesa de la veu de la majoria d'aquesta Cambra, derivada de la legítima representació de les Parròquies.

Si la moció de censura no prospera, s'agreuja encara més la crisi, davant de la paralització institucional, la manca de diàleg i la impossibilitat material d'avançar. Les repercussions seran de tot ordre. I, molt possiblement, caldrà adoptar altres solucions més dràstiques. El que no podem permetre, de cap manera, és que el País pagui tan car la nostra incapacitat d'entendre'ns. Encara som a temps de retrobar l'esperit andorrà de concòrdia. En la situació actual el nostre País ha perdut imatge a l'exterior. De prosseguir amb aquesta conducta es perdran molts segles de lluita. En ocasions similars Andorra ha trobat solucions per superar greus dificultats. Tots hem de ser responsables dels nostres actes polítics i de les seves conseqüències, i el que no es pot tolerar és abocar al nostre País a un punt crític sense retorn, sense solució. Per tant, demanem a tots els components d'aquesta Assemblea d'unir-se a aquesta moció.

Així, per totes aquestes consideracions i per tot el que ja s'ha reiterat en anteriors ocasions, formulem aquesta moció de censura, que demanem sigui votada afirmativament per tots els MM.II. Srs. Consellers Generals. La nostra responsabilitat política, moral i personal i el nostre compliment del treball parlamentari, així ho exigeixen."

El M.I. Sr. Cap de Govern respon el que segueix:

"Compareixo avui davant VV.MM.II. Sries., amb un sentiment paradoxal d'alegria i tristesa a la vegada. Alegria perquè no és habitual que la majoria que domina aquesta Cambra es decideixi convocar una sessió de Consell, fet que ja de per sí representa molt, donat que en els darrers mesos, tot i tenint sobre la taula Projectes de Llei importantíssims per al País, i la minoria hagi sol.licitat reiteradament la convocatòria de Consell, l'actual majoria s'ha negat fins i tot a discutir-los. Així, el sol fet que tingui lloc una sessió de Consell és força positiu i motiu de satisfacció.

Però, lògicament, també sento tristor. I no pas pel fet de què dotze Consellers Generals hagin interposat una moció de censura al Cap de Govern. Això entra dins la lògica del sistema parlamentari que voldríem i no aconseguim. El que és entristidor realment és que Vostès només siguin capaços de convocar sessions del Consell per intentar destruir Governos, i no per aprovar, esmenar o proposar un Pressupost com és la seva responsabilitat. Que considerin aquesta Cambra composta solament de majoria i es neguin a discutir, esmenar o proposar qüestions tan importants com la Reforma del Codi de la Nacionalitat, estudis sobre el Túnel d'Envalira i tots els Projectes que el Govern els ha tramés. M'entristeix, en definitiva, que Vostès es serveixin d'aquesta Assemblea -de la qual he tingut l'honor de formar-ne part durant vuit anys- només com a caixa de ressonància, de reaccions destructives i no com a lloc per construir el futur. Les qualitats necessàries per destruir, generalment no són les mateixes que es necessiten per construir.

Des de la dimissió del Síndic Beal no hi ha hagut per part de Vostès, Srs. signants de la moció, cap proposta positiva o constructiva, cap coherència política ni cap programa polític alternatiu. Senzillament, s'han limitat a blocar-ho tot, absolutament tot, traslladant la responsabilitat de tal bloqueig, ara, avui, al Cap de Govern. Penso que es tracta de defugir les seves responsabilitats.

Totes les vegades que hem acudit a aquesta Cambra, d'ençà el mes de març, ha estat per assistir a sessions de bombardeig sistemàtic, amb desqualificacions que considero que ratllen el límit de la correcció que se'n exigeix com a Autoritats. I ara, i avui, gosen parlar de sectarisme, personalisme i arrogància del Cap de Govern.

Em pregunto -i els pregunto-, què se n'ha fet d'aquell presumpte programa alternatiu anunciat el 5 de març de 1991 en aquesta mateixa Sala, de manera -aquesta sí- arrogant per un dels signats de la moció de censura?

Durant tot aquest temps -repeteixo- no tan sols no han volgut discutir ni elaborar un Projecte de Pressupost que reflectís la "seva política", sinó que han causat un mal irreparable a la imatge exterior d'Andorra negant al País -i no al Govern- la possibilitat d'acudir a l'Exposició Universal de Sevilla de 1992.

Per tant, és amb aquest doble i paradoxal sentiment que comparec davant vostres MM.II. Sries. per defensar la línia política i la gestió del Govern que presideixo en front de la moció de censura presentada per dotze Consellers Generals el 30 d'octubre d'enguany.

Començaré fent una anàlisi de l'actuació del Govern.

Per a una anàlisi més exhaustiva d'aquesta actuació, em remeto a allò exposat en el Debat sobre política general del 15 de maig d'enguany. De totes maneres voldria destacar 3 o 4 aspectes que sobresurten:

Quan vàrem fer-nos càrrec dels afers públics del País, al gener de l'any passat, la primera de les meves preocupacions, va ser la de conjuntar un equip de Govern, jove, dinàmic i tènicament ben preparat, per tal que l'administració es situés en un grau d'eficàcia suficient com per respondre a les necessitats d'una economia i d'una societat civil tant dinàmica com la nostra. Parlant clar, en una primera fase, s'aspirava a què l'aparell de l'estat fos capaç de respondre a les demandes dels ciutadans en uns terminis breus per tal de no entorpir el normal funcionament de tot.

I és en aquest sentit que he de recordar-los, MM.II. Srs. Consellers Generals signants de la moció de censura, que:

A) des del 12 de juliol de 1990 es troba dipositat davant d'aquesta Cambra el Projecte de Llei sobre Associacions Polítiques i Sindicals, que pretén desenvolupar la Llei sobre Drets de la Persona dels MM.II. Delegats Permanents de data 29 de març de 1989. El Projecte no ha merescut l'atenció d'aquesta Cambra de la que Vostès n'ostenten la majoria.

B) el 21 de febrer de 1991, el Govern presentà el seu Projecte de Llei de Modificació del Codi de la Nacionalitat Andorrana, en què es proposava una franca obertura d'accés a la nacionalitat andorrana dels nascuts després del primer de gener de 1975 i dels residents amb anterioritat als anys 60. El Projecte no ha merescut, tampoc, el poder ésser debatut en el ple d'aquesta Cambra.

C) una sort semblant ha tingut el Projecte de Llei de Creació de la Cambra de Comerç, tramesa al Consell General el 27 de febrer de 1991, el Projecte de Modificació del Codi de la Circulació tramés el 15 d'abril de 1991, la Llei Bàsica de l'Ordenament Tributari tramés el 17 d'abril i l'Estudi de Viabilitat del Túnel d'Envalira tramés el 6 de març de

1991. I afegeixo que el Projecte de Llei General d'Educació, iniciativa de la Comissió Legislativa d'Educació, dorm en el més profund dels seus calaixos.

Sé que és difícil concretar en què consisteix el sentit d'estat en un País com el nostre en què el concepte no ha pogut consolidar-se històricament, i on sovint en el passat s'ha identificat l'Estat amb la submissió a uns poders fàctics. Però d'aquesta difícil concretització no pot deduir-se una autorització de trasllat de responsabilitats envers el Cap de Govern, com fan el signants de la moció.

Penso que amb lògiques i humanes mancances, puc afirmar que hem aconseguit un ritme administratiu força millor. Més enllà d'aquesta lògica i elemental preocupació que Vostès ignoren amb el sistemàtic bloqueig, amb el sosteniment dels 12 Consellers de l'actual minoria hem donat suport a totes les iniciatives dirigides a agilitar l'Administració, com l'actual procés constituent o l'actualització de les Finances Comunals que Vostès bloquegen.

També, hem hagut d'iniciar la recerca de solucions urgents, que haurien d'haver estat planificades per tal de facilitar l'accés a l'habitatge al jovent d'Andorra que no pot pagar-se un apartament. Tampoc, doncs, no ha estat del seu gust el projecte d'habitatges socials de la Borda de Sales, destinat a pal·liar un dèficit endèmic d'aquest País. Els hi recordo, MM.II. Sries., que Vostès varen qualificar la despesa d'il·legal en la seva particular interpretació de la democràcia. I m'alegra haver de confirmar-los de manera oficial que aquest Projecte tira endavant.

I és que, malgrat el que diu la moció, no hi ha cap "paràlisi institucional de Govern".

El Govern ha continuat administrant el País de manera seriosa i responsable. D'acord amb el que disposa l'article 17 de la Llei General de Finances Públiques i a proposta del Conseller de Serveis Públics -per Decrets adoptats pel Govern els dies 30 d'abril i 2 d'agost de 1991- s'han iniciat despeses d'inversió pública per més de 9 mil milions de pessetes.

I he dit això, i moltes altres coses que podria afegir, en especial en els sectors que els competeix, com són les relacions amb el Consell d'Europa, en resposta a les seves argumentacions damunt les quals pretenen bastir la moció de censura quan diuen: "està establerta clarament sobre bases polítiques i sense cap altra connotació, en motius que les concepcions i orientacions polítiques del M.I. Cap de Govern no són compartides en absolut, per aquesta majoria".

Doncs bé, donades les circumstàncies que concorren, no diré que me n'alegro, perquè estaria fora de context, però sí diré que el programa polític del Govern, presentat davant d'aquesta Cambra i votat per la seva majoria el dia 6 de febrer de 1990, és absolutament coherent amb la seva realització. Tots sabem, que les defeccions -els canvis de criteri d'alguns- no responen a plantejaments polítics ni de programa sinó a altres connotacions. Malgrat que avui assegurin no compartir les orientacions polítiques del Govern és prou sabut que alguns, en el seu dia, no solament van compartir-les sinó que fins i tot les varen votar.

Llegia el 12 d'octubre en el diari Avui, un article signat per Fermín Bocos, on es deia: "És sabut que la política complica les relacions humanes, però entre nosaltres, aquestes coses desborden la mesura. Ningú no ha dit que la serietat política, la correcció en les

fórmules parlamentàries i el respecte a la sintaxi resultin imprescindibles per garantir la bona marxa dels afers de la democràcia, però sens dubte hi ajuden”.

No és pas amb seriositat política ni amb honestedat parlamentària, que els signants de la moció de censura poden assegurar que el Cap de Govern ha estat l'obstacle per a la posada en funcionament d'un pacte nacional.

Els recordo, MM.II. Sries., que vaig oferir-los primerament una ampliació de Govern que van rebutjar. Segonament, i plenament d'acord amb el grup parlamentari que em dóna suport, vaig acceptar una participació paritària en el Govern, on jo escolliria tres noms de representants de la majoria, d'una llista àmplia, es va dir de 6 a 9 noms, que Vostès em presentaren. Finalment, m'exigiren la destitució prèvia del Govern, per integrar-hi després de manera obligatòria tres noms que la majoria designaria.

La nominació dels components d'un Govern és facultat, per Llei, del Cap de Govern el qual pot cercar-los entre persones de fora o de dins de la Cambra, que puguin compartir i donar suport al programa polític. Com es podia córrer el risc, una vegada dissolt l'equip de Govern, d'incorporar-hi tres persones que d'ençà el mes de maig, declaren públicament de forma reiterada, i encara avui ho fan, que no estan d'acord amb el programa del Cap de Govern? L'acció política, encara que sigui la més elemental, requereix alguna coherència. La proposta no en tenia cap i per això va ser rebutjada.

Fa trenta anys, més o menys, que segueixo la vida política del País: tretze en actiu, vuit dels quals com a Membre d'aquesta Assemblea. El discurs polític, en aquests trenta anys, malgrat moments de gran tensió i lluita política normal, s'havia desenvolupat sempre dins del marc, no solament de la correcció, sinó fins i tot d'una certa coherència parlamentària.

Des de fa trenta anys i fins fa pocs mesos, les paraules dels polítics tenien encara el mateix significat que per a la resta dels ciutadans. Els MM.II. Consellers Generals que proposen la moció de censura, amb clara actitud negativa, tracten de confondre els termes dels mots. El Cap de Govern no s'ha manifestat ni obertament ni camufladament contrari a l'actual legitimitat de la representativitat de les Parròquies. No val a confondre Parròquies amb Consellers Generals ni persones físiques amb la seva representativitat. I està ben clar que la seva posició no ha estat contrària a la legislació vigent.

Acabo de dir que, fins fa pocs mesos, les paraules dels polítics tenien encara el mateix significat que per a la resta del ciutadans. Personalment renuncio a fer política emprant el diccionari, que resulta que després d'haver escoltat les paraules del M.I. Sr. Conseller Grau, les paraules dels polítics tampoc no tenen el mateix significat entre ells mateixos.

Aquesta Cambra s'anomena Consell General de les Valls d'Andorra. Quatre mots, tres generalitats i una especificitat. Aquesta Cambra és successora del Consell de la Terra. Dos mots, dues generalitats.

Vostres MM.II. Sries. són Consellers Generals de les Valls d'Andorra i no Consellers de la Parròquia de ... Com a votant de la Parròquia de Sant Julià de Lòria, com qualsevol altre ciutadà d'altres Parròquies, tinc el dret de demanar responsabilitats polítiques a cadascun de Vostès com a Consellers de la Vall, no com a representants de la Parròquia de ...

Darrerament, amb un sentit de parroquialisme mal entès, hi ha certa tendència a consideracions de representativitat que no corresponen ni a la tradició ni a la legislació vigent. I el que afirmo no té res a veure amb el sistema d'elecció. En Parlaments amb tradició d'elecció majoritària com l'Andorrà, el diputat és elegit territorialment però és Diputat de l'Estat. En Parlaments amb sistema electoral proporcional, el diputat és elegit nacionalment o territorialment però, igual que l'altre, és Diputat de l'Estat.

Que jo sàpiga, Vostès encara no presideixen les reunions dels Hbles. Comuns. En la meva Parròquia al menys tampoc poden votar el Consell de Comú. La representativitat de la Parròquia l'ostenta, per tradició i per Llei, l'Honorable Cònsol Major. I és per això que se l'anomena Cònsol Major de la Parròquia.

En la meva actuació com a Conseller General de les Valls d'Andorra, elegit a la Parròquia de Sant Julià de Lòria (i subratllo la "a") en les legislatures 1972-1975 i 1976-1979, o bé com a Cap de Govern, amb el tracte amb Vostès com amb els Honorables Cònsols, he procurat tenir ben clar aquest posicionament que -repeteixo- he heretat per tradició dels meus antecessors en els càrrecs i pel coneixement de la nostra legalitat actual. Els Hbles. Cònsols en seran fiadors. Així ho espero.

Sigui quin sigui el desig d'algunes de VV.MM.II. Sries., els textos legals avui vigents -el Decret dels Coprínceps del 15 de gener de 1981 i el Reglament del Consell General del 24 de juliol de 1984- permeten al Cap de Govern mantenir el seu càrrec per a la legislatura a excepció que es produeixi la votació d'una moció de censura que reculli 19 vots. Si la Llei és dolenta a judici de la majoria, en les seves mans està el proposar canviar-la. En tot cas no és competència del Govern. La iniciativa correspon exclusivament al M.I. Consell General.

Per la meua part, respecto aquests textos, aquest marc legal, i en la mesura que un nombre significatiu de parlamentaris em continua donant suport, em considero plenament legítimat, des de la legalitat, per continuar al front del Govern d'Andorra.

El plantejament dels autors de la moció sembla voler dir que els Consellers Generals que donen suport al Govern jurídicament no tenen raó perquè són políticament minoritaris. Argumentació, gens constitucionalista, que no puc pas compartir.

Passo a valorar el moment polític actual i ho faig citant un paràgraf de "Le Mal Français" obra d'Alain Peyrefitte, que diu: "Un poble vol ignorar la veritat que li fa mal, prefereix invocar un eclipsi passatger, un malaurat concurs de circumstàncies. Però una conjuntura que es manté esdevé una estructura".

La crisi que vivim i patim, més enllà de les circumstàncies puntuals del moment, cal situar-la molt enrera en el temps, en el seu moment històric de la segona part dels decennis 1970-1980, període del gran creixement econòmic i d'inici dels canvis socials.

En la lletra de data 11 de febrer de 1975, adreçada pel M.I. Sr. Síndic als Excel.lentíssims Coprínceps en la qual anunciava el propòsit del M.I. Consell General "d'elevant-los, en els mesos propers, una memòria ... sobre la necessitat imperiosa de procedir a una readaptació de les institucions andorranes a les circumstàncies dels nostres temps, per satisfer les legítimes aspiracions del poble andorrà" llegim textualment: "Ha passat més d'un segle del Decret de Reforma de 22 d'abril de 1866, i esdevé indispensable una nova Reforma de les Institucions, partint sempre de les que ja existeixen, que han demostrat tanmateix llur consistència fonamental, si bé s'han d'adaptar a les noves

exigències dels temps presents, a la vegada que en alguns aspectes se n'ha de crear de noves (subratllo el crear de noves) omplint les llacunes institucionals existents”.

Hem de dir, que aquella crisi institucional de l'any 1975 encara no ha estat superada, i la crisi d'avui és conseqüència lògica de la seva estructuració. Ja no és una conjuntura sinó una estructura que engloba tot el marc institucional. Les velles institucions han quedat caducades.

El procés de Reforma Institucional iniciat l'any 1976 ha estat un fracàs històric, per la qual cosa el Consell General va aprovar per unanimitat l'any passat el començament del procés constituent, ara en curs.

L'agreujament de la crisi porta al Govern i al grup parlamentari que li dóna suport a considerar absolutament necessària i urgent l'aprovació d'una Constitució escrita, democràticament discutida i legalment adoptada per mitjà de referèndum popular. I això no pas per sortir d'una crisi puntual sinó perquè serveixi de vertebració del País i eviti, en la mesura del possible, la dinàmica de crisi que previsiblement serà més accelerada en l'esdevenidor més immediat.

La tímida instauració d'un Govern, per Decret de 15 de gener de 1981 (anomenat popularment “reformeta”); la seva manca de delimitació clara de competències i de responsabilitats han fet que els poders fàctics intentin, i a vegades aconseguixin, la utilització del poder executiu per a les seves finalitats.

Quan, l'any 1984, vaig suggerir públicament la necessitat de constitucionalitzar el País, ho vaig fer convençut de la necessitat d'una democratització amb la tradicional separació de poders. Convençut que el parlamentarisme i no el presidencialisme era la manera més adient per fer-lo governable d'una manera més estable.

Al no existir, avui, una clara separació de competències i responsabilitats entre el Consell General i el Govern, es cau fàcilment en una confusió de poders, que serà més o menys confusa en funció, no de la democràcia, sinó de la dimensió de qui ostenti el poder fàctic. La democràcia no es limita solament a les institucions sinó que endemés exigeix un esperit públic per aplicar-la.

En tot el període de l'actual crisi, en les repetides sol·licituds de dimissió del Govern -tampoc, avui, en la moció de censura- no s'ha donat una raó coherent d'interès polític sinó diverses motivacions purament personalistes.

La darrera explicació de l'actual crisi no cal buscar-la en un mal funcionament del Govern sinó en una certa hipocresia d'alguns, a vegades egoista, a vegades amb certs matisos de parroquialisme mal entès, però sempre amb hipocresia. O tal vegada sigui un cert esperit de defensa davant els canvis que s'albiren.

En qualsevol cas, a Andorra no li convenia ni li convé la inestabilitat permanent a la qual se l'ha sotmès.

Sortosament els textos legals vigents avui preserven l'Executiu dels sobtats canvis d'humor. La legalitat dóna al Govern el temps de fer i de realitzar. És aquest l'espai de temps que vaig demanar als andorrans, en formular el discurs programa que, repeteixo, fou aprovat per aquesta M.I. Assemblea el 6 de febrer de 1990.

Fomentar el descoratjament nacional no és pas el mitjà més adient per orientar la política dels ciutadans que creuen en Andorra, lúcids pel que fa a les seves febleses, i orgullosos pel que fa a les seves forces i a la seva voluntat de ser.

Una alternativa que he evocat en diferents ocasions és que s'arribi a consensuar un candidat que estigui a xopluc dels personalismes, els canvis de criteri i els parroquialismes mal entesos dels quals jo he estat víctima.

Igualment, vaig declarar públicament en el parlament de la presa de jurament dels nous Consellers de Govern, i sense entrar en contradicció amb l'anteriorment exposat, que aquest Govern té plena consciència de la seva provisionalitat fins a l'adopció de la Constitució, que donada la bona marxa de les negociacions de la Comissió Tripartida, s'albira possible per a aquesta primavera.

Seria una irresponsabilitat que ara, en un moment històric comparable al dels Pareatges, el Govern abdiqués de les seves funcions. I seria desitjable que tampoc, VV.MM.II. Sries., no abdiquessin de les seves responsabilitats.

Amb el convenciment que avui una dimissió del Govern no aporta una solució a la crisi, sinó que, pel contrari, radicalitza els seu efectes, he de sol.licitar d'aquesta Cambra que rebutgi la moció de censura.

I no ho faig perquè em complagui aquesta situació de governar en minoria ni tampoc el fet de mantenir-me a tot preu en el lloc de Cap de Govern. Els recordaré el que vaig dir en aquesta sala el 15 de maig: en política cal distingir sempre entre una ètica o moral de la convicció i una ètica o moral de la responsabilitat que, forçosament, no estan contraposades.

Molt en temo que si el seny no impera l'actual dinàmica ens portarà a un carreró sense sortida. Per això -amb la responsabilitat històrica davant el perill d'un fracàs constituent-, els sectors institucionals implicats, amb la serenitat necessària, hauriem d'aconseguir un consens de cohabitació dins el límit d'unes dates previsible per a l'aprovació de la Constitució.

I no vull acabar sense agrair el suport que m'han assegurat fins aquí els membres de la minoria i els ciutadans que aquests dies m'han expressat la seva simpatia, a tots ells, moltes gràcies.”

Seguidament el M.I. Sr. Síndic General suspèn la sessió. Són les onze del matí. A dos quarts i mig de dotze es reprèn la mateixa.

El M.I. Sr. Roc Rossell manifesta el que segueix:

“En la meua primera intervenció intentaré analitzar de forma global, sense entrar en punts concrets, doncs suposo que tindrem ocasió de fer-ho després. Si les meves notes són correctes, el discurs del Sr. Cap de Govern ha vingut estructurat per una presentació, després ha fet una valoració del seu programa polític, ha valorat el moment polític actual i ha proposat unes alternatives o ha suggerit una alternativa. Cenyint-me al primer punt, a la presentació, voldria dir el següent: el Sr. Cap de Govern ha parlat, i penso que amb raó, de què el llenguatge polític que s'ha desenvolupat dins d'aquesta Cambra ha assolit un nivell que d'alguna manera no és el nivell que dins d'aquesta Cambra hauria de prevaler. De la manera que ho ha dit el Sr. Cap de Govern, semblaria ser que aquest llenguatge o aquesta escalada verbal que s'ha produït durant els últims deu

mesos dins la Cambra, fos responsabilitat única i exclusiva de la majoria, i penso que realment no és així, sinó que en aquesta escalada verbal hi han col·laborat tots els Srs. Parlamentaris i d'una forma preeminent també el Sr. Cap de Govern i els seus ministres.

Dit això, voldria seguir amb la mateixa lògica que ell ha exposat, d'una certa alegria i una certa tristor. Parlo d'alegria perquè s'ha convocat al Consell General, que feia molt temps que no s'havia convocat, i evidentment jo no sé si el Sr. Cap de Govern, amb la seva minoria, sintonitza, espero que sí, i se li transmet tot el que es decideix quant a convocatòries de Consell General, que és responsabilitat de Sindicatura, però hi ha una Comissió, que és la Comissió Permanent, que d'alguna manera filtra o treballa conjuntament per la fixació dels Consells.

Hi han uns temes que són cabdals per a l'evolució de la nostra vida política, com poden ser la Llei d'Associacions, Partits polítics, Codi de la Nacionalitat, i aquí voldria dir, en honor de la veritat, que aquests debats no s'han produït perquè hi ha hagut una certa concertació, entre minoria i majoria, en què aquests temes s'ajornessin d'alguna manera, perquè es podés trobar un plantejament unitari entre totes les forces representades dins del Consell General, i en segon lloc, també es va tenir en consideració que aquest debat sobre el Codi de la Nacionalitat i Llei d'Associacions, era un debat que anava molt lligat, estrictament lligat amb l'evolució del text constitucional. Dic això perquè jo no voldria, i fent ús i posant sobre la taula la meua responsabilitat política, Sr. Cap de Govern, que m'acusés de defugir la responsabilitat en temes cabdals per al nostre país.

Hi ha un tema, que ve lligat amb aquesta certa concertació que hi ha hagut entre majoria i minoria als darrers mesos, que és el Govern de cohabitació que Vostè d'alguna manera ha explicat, però ha donat la seva versió, i quan dic que ha donat la seva versió, Sr. Cap de Govern, l'ha donada d'una forma parcial. En el que ha dit hi ha coses que són veritat però no són tota la veritat; vaig directament a quan vostè fa la valoració del moment polític, els membres de la majoria i els membres de la minoria o, millor dit, certs membres de la majoria i certs membres de la minoria, es van plantejar el problema del moment polític que estava vivint el Principat i quina sortida es podia donar, perquè d'alguna manera, Vostè vol respectar la legalitat vigent, i jo també la vull respectar i m'imagino que tots els Consellers Generals han jurat respectar la legalitat vigent, i sabem ben bé quines són les traves perquè el moment polític trobi una sortida determinada. Es va llençar, de comú acord, sense protagonisme de cap de les parts, la possibilitat de pactar un programa polític que, d'alguna manera vingués desenrotllat i matisat per l'acció del Govern.

Aquest programa polític, Sr. Cap de Govern, jo no sé si diferia substancialment del seu, en aquest moment jo no el tinc a la mà i les meves notes les he preses de forma ràpida aquest matí, però evidentment, si es feia un Govern de coalició, Sr. Cap de Govern, hi havien aspectes del seu programa polític que s'havien de respectar i els respectàvem i s'introduïen d'altres nocions o d'altres apartats polítics que, d'alguna manera, la majoria creia convenient posar-los-hi i, per tant, si no hi va haver Govern de coalició, Sr. Cap de Govern, no es pot acusar ni a la majoria ni a la minoria, vàrem pactar i, crec que s'ha de dir, es va trencar la negociació en un moment en què potser es van interpretar malament les postures de la majoria. Nosaltres li vàrem dir, Sr. Cap de Govern, i sinó em contradiu, que no volíem exclusions de cap persona per formar part del Govern, ja fossin persones de la Cambra o de fora de la Cambra i que, evidentment, les persones

que entressin en el seu Govern no eren per desestabilitzar el seu Govern, ni molt menys, sinó que era una prova de responsabilitat política per trobar una sortida al moment que tenim plantejat. Si es van trencar les negociacions m'imagino que hi han d'altres lectures a fer, i Vostè ens podria fer la seva personal, però una mica més ampliada que la que ens ha fet aquest matí, i jo li en podria fer d'altres de lectures de perquè es va trencar aquest esbós o aquesta possibilitat que en un moment determinat vàrem veure que era possible. I li dic això, Sr. Cap de Govern, perquè tornant als problemes de llenguatge, hi ha un doble llenguatge, i només cal veure els manifestos que la premsa diària o setmanal publica, manifestos de la majoria, on evidentment, si allò és el llenguatge polític apropiat, tenen més de pamflet que de llenguatge polític i, quan Vostè ens diu que els Parlamentaris ens extralimitem en criticar o en fer una exposició crítica del seu programa de Govern, m'imagino que s'extralimita per tot arreu. Se'ns vol fer passar, Sr. Cap de Govern, jo no sé si Vostè hi col.labora activament o almenys el seu silenci és significatiu, per un grup parlamentari que estem enclavats al passat, que volem bloquejar, i això són paraules més o menys textuales dels comunicats que he llegit els últims dies, com una força política que volem bloquejar la modernitat, que volem bloquejar un aspecte tant substancial com pot ser l'organització política del futur, que és la futura Constitució, etc.. etc.. amb desqualificacions, Sr. Cap de Govern, que penso que són fora de lloc i s'haurien de plantejar des d'un altre angle i des d'una altra perspectiva, sinó més objectiva sí més equànime, perquè com Vostè sap, les postures polítiques a vegades són divergents quant a la forma d'actuació, però tenen una certa concertació de fons quant a l'objectiu a aconseguir. Sr. Cap de Govern, només em queda, ja li he dit que és un anàlisi global del seu discurs, afegir que Vostè parla molt sovint dels poders fàctics, que en algun moment ha dit que han segrestat la voluntat de l'Executiu, del Govern, i és una cosa que no m'ha quedat gens clara. Quan Vostè fa referència als poders fàctics i a la influència i al pes o a la transcendència que tenen en l'actuació del Govern, m'agradaria que m'ho aclarís. Si el Sr. Síndic m'ho permet, després continuaria amb el meu exposat."

El M.I. Sr. Cap de Govern respon:

"Passaré per alt les al.lusions que es fan a declaracions de majoria i de minoria, perquè penso que les declaracions són responsabilitat dels qui les pronuncien i per tant no m'incumbeixen, i aniré a centrar-me a la part principal que Vostè ha dit, sobre el pacte nacional que es diu que se m'havia ofert. Repeteixo el que he dit, les interpretacions poden ser diferents. Després de fer el pacte nacional, se'm va dir, se'm va oferir o se'm va exigir de dissoldre primer el Govern i que després la majoria em donaria tres noms que els hauria d'acceptar. Com he dit en el discurs programa, jo crec que en el Govern d'Andorra, com en qualsevol Govern, el Cap de Govern ha de procurar de fer-se un equip que pugui desenvolupar el seu programa, i això no vol dir que hagi d'escollir les persones que l'han de compondre d'entre membres d'una majoria o d'una minoria, és a dir hi ha gent amb qui es pot convida i hi ha gent amb qui no es pot convida, convida políticament, dit amb unes altres paraules. El que jo no volia, ni encara vull avui, és traslladar el problema polític que està sofrint aquesta Cambra o que estem vivint en aquesta Cambra i fora d'aquesta Cambra, dins d'un equip de Govern, que per principi ha d'estar més o menys cohesionat."

El M.I. Sr. Roc Rossell manifesta el següent:

“Segueixo dient, Sr. Cap de Govern, que el que diu és així, però jo el que he dit, i si hi ha ocasió ja en farem una lectura diferent, és que, com Vostè ha dit en el seu discurs-programa a l'analitzar la situació política actual, m'imagino que hi ha d'haver un esforç per part de tots, per trobar una sortida que d'alguna manera doni credibilitat a les nostres Institucions actuals i, a la vegada, no siguin aquestes Institucions les que d'alguna manera, o d'una forma bastant greu, estan perjudicant el normal desenvolupament del país, en aspectes econòmics, i el desenvolupament del país quant a la seva credibilitat tant interior com exterior. Per tant, si la majoria li imposava a Vostè tres persones, jo a Vostè personalment no sé si li vaig dir, però els membres de la Comissió negociadora sabien que si alguna de les persones que es proposava per part de la majoria era persona amb qui no es podia convida políticament, fariem un esforç, tots plegats, per trobar sortides al problema. El que sí que recordo és que l'última reunió que vàrem tenir amb Vostè, en el seu despatx, va ser una reunió que donava molt poc marge per fer proves de bona voluntat i d'entesa, perquè s'havia creat un clima de desconfiança política mútua, no solament de Vostè envers la majoria, sinó de la majoria envers Vostè, que feia impossible seguir dialogant i van ser les manifestacions de la majoria, que va dir públicament que s'havia trencat i s'havia trencat perquè el clima que es va portar a l'última negociació, i això voldria que ho corroboressin o bé ho esmenessin els restants tres membres que formaven part d'aquesta Comissió negociadora, no hi havien possibilitats de sortida perquè, hi havien d'altres problemes de fons, i quan dic problemes de fons dic problemes polítics, que feien inviable la sortida que, d'una forma assenyada, s'havien plantejat el representants d'aquesta Cambra. Llavors, jo, Sr. Cap de Govern, quan Vostè avui torna a llençar una fórmula de possible entesa, per la meua part, aquesta possible entesa, Sr. Cap de Govern, la dono per tancada i quan dic la dono per tancada parlo no en nom de la majoria sinó en nom personal, perquè evidentment això és una altra fórmula d'allargar el problema i de no trobar-hi solució, i no voldria tomar a passar un mes o tres setmanes, creant una expectativa als nostres ciutadans, de què d'alguna manera ha entrat la raó política en funcionament, i al final sigui una altra decepció. En tot cas, jo no seré el protagonista d'aquesta nova negociació, Sr. Cap de Govern, tenint present que, com deia abans, el llenguatge que s'utilitza, i d'això com molt bé diu Vostè no puc responsabilitzar-lo, doncs responsabilitzar a les persones que ho fan i Vostè no ho ha fet, quan la minoria a través dels seus pamflets o els seus manifestos diuen que la forma de pressió, si no s'aprova el Pressupost Nacional que Vostès han presentat per segona vegada l'any 91, exigiran o plantejaran l'autodissolució del Consell General, això em sembla que és, en el moment polític actual, una mostra d'irresponsabilitat política total, perquè el text constitucional, com Vostè ha dit, i amb això també em vull aproximar al seu llenguatge, ha estat una labor no precisament d'aquesta Legislatura, com algú interpreta, sinó que ha estat un treball que, a rel del fracàs de la reforma de les institucions s'han arribat a plantejar els nostres Senyors i, a partir del moment en què la crisi del país no es una crisi conjuntural sinó que és una crisi profunda d'institucions, m'imagino que plantejar aquell llenguatge públicament és fer un mal servei al moment que estem vivint políticament.

El M.I. Sr. Josep Cases intervé en els termes següents:

“Jo voldria fer un incís, Srs. Consellers, seguint una mica l'esperit de la intervenció del Sr. Roc Rossell en relació al pacte nacional. Abans però, no voldria perdre l'ocasió de

contestar-li al Sr. Cap de Govern alguna de les seves intervencions en el seu discurs programa. En un moment donat, el Sr. Cap de Govern ha parlat de la gran tasca legislativa que el Govern pot fer i dels Projectes de Llei que ha enviat al Consell General i que allà estan encara avui. Jo li vull dir al Sr. Cap de Govern que en el moment que aquesta Cambra va prendre els acords sobre la Constitució, en aquest paquet hi va incloure els quatre grans temes que eren Nacionalitat, Immigració, Llei d'Associacions i la Llei Electoral, temes, Sr. Cap de Govern, que anaven paral·lels al tema Constitucional. Avui, després dels avanços que ha tingut la Comissió Tripartida, d'algunes d'aquestes se'n diu Lleis Orgàniques, i es posaran en funcionament a partir del dia que s'aprovi la Constitució. Però sí que vull insistir en el fet, i m'atreveria a dir demagògic, que utilitza el Govern quan parla de la Llei d'Associacions. Sr. Cap de Govern, els Consellers de Sant Julià, i jo personalment i penso que tot el Consell General està d'acord amb la Llei d'Associacions, és un pas important, però jo, quan parlo de la Llei d'Associacions, Sr. Cap de Govern, sempre faig referència a l'article 20 de la Convenció dels drets de l'home, quan diu que tothom té el dret a associar-se o a no associar-se, però llavors, malauradament, sempre oblidem l'article 21, amb el qual penso que Vostè hi està totalment d'acord, però que malauradament a casa nostra encara no el tenim. Aquest article 21, prou conegut per tots, ens diu que només són vàlides les Lleis i Decrets que surten dels Governaments que estan emanats directament del poble, i no és que posi en entredit al seu Govern, però en aquests moments, la formació institucional d'Andorra fa que el Consell no sigui una veritable Cambra Parlamentària, i penso que l'article 21 de la Convenció dels Drets de l'Home ha d'atorgar al Consell el ser una veritable Cambra Parlamentària i també li ha d'atorgar al Govern, sigui quin sigui el Govern, la possibilitat de què sigui un veritable Executiu, perquè avui, a casa nostra, encara no tenim un veritable Executiu. En tercer lloc, hi ha una quantitat de drets dels quals els ciutadans d'altres països gaudeixen, i que nosaltres, a casa nostra, no en gaudim. No voldria fer una enumeració exhaustiva d'aquestes Lleis, però, per exemple, puc parlar del matrimoni civil o d'altres coses, i jo sempre he dit que a fi de comptes, a mi m'agradaria ser, a nivell de drets, com un ciutadà de la Seu, que els té tots i, malauradament, a casa nostra, no els tenim. Penso que una de les possibilitats que tindrem per poder accedir a aquests drets serà la Constitució i, llavors, fer demagògia dient que avui hem d'aprovar la Llei d'Associació i deixar estar tots els altres drets de costat, Sr. Cap de Govern, no ho puc compartir.

Quan al Codi de la Nacionalitat, Sr. Cap de Govern, del qual Vostè també ha parlat, he de dir que vaig tenir l'ocasió d'assistir aquesta setmana passada a una reunió de la Comissió Permanent i vaig poder veure com està treballant en aquest tema, i precisament va assistir-hi un tècnic nomenat per aquesta Comissió per aclarir certs punts del Codi.

Pel que fa referència al Codi de la Circulació penso que està aprovat i està pendent de passar pel Consell, no sé si m'equivoco, el Sr. President de Comerç i Indústria em rectificarà, i quan a la Cambra de Comerç és veritat que no ho està, jo formo part de la Comissió Legislativa de Comerç i Indústria, i a més hi estic en minoria.

Un altre tema que el Sr. Cap de Govern no ha oblidat, és el tema de la Immigració. Aquí se'ns va prometre, amb gran solemnitat, en el seu discurs programa, que tindríem una Llei d'Immigració al més aviat possible. Aquí no ha tingut interferències, Sr. Cap de Govern, fa dos anys pràcticament i la Llei d'Immigració encara no ha aparegut.

Un altre del seus fracassos, Sr. Cap de Govern, ha estat l'ORTA, amb el nomenament del Director, i aquí no vull entrar-hi per no polemitzar, però tothom és conscient de què el sistema que es va emprar pel funcionament de l'ORTA va fracassar. També li he de dir, Sr. Cap de Govern, que hi ha hagut intents, per part de la majoria, per poder consensuar un Director i fer funcionar l'ORTA. Malauradament, no ha estat possible.

Finalment li he de dir, amb algunes referències històriques, Sr. Cap de Govern, que quan Vostè ha parlat de fa trenta anys, jo, que en aquells moments tenia catorze anys, recordo que electoralment a Sant Julià només guanyaven les eleccions uns i el sistema de cacics encara funcionava.

Finalment, per sortir d'aquest "impasse", Sr. Cap de Govern, en tinc una de proposta, i clara. Penso que està clar que, almenys els Consellers de Sant Julià de Lòria, no aprovarem el Pressupost, i suposo que hi haurà una majoria àmplia del Consell que no aprovarà el Pressupost. Llavors, davant d'aquesta actitud, davant d'aquesta incapacitat de poder dialogar, de l'intent que es va posar en marxa el mes d'agost, jo penso, almenys personalment, i el Sr. Roc Rossell estarà d'acord amb mi, que l'actitud del Sr. Jordi Farràs i del Sr. Joan Martínez per tirar endavant aquell pacte només puc que lloar-la, doncs ells van tenir una capacitat de diàleg, una capacitat de negociació i conjuntament vàrem arribar a uns acords que penso que eren fonamentals. Després, algú ha dit que era el seu programa polític, millor, però eren els acords que permetien desbloquejar la situació actual, hi havia el tema constitucional, que era importantíssim, hi havia el Codi de la Nacionalitat i la Llei d'Associacions que anaven junts en el paquet que el Consell va aprovar i hi havia el desbloquejament del Pressupost, el desbloquejament d'un Pressupost per arribar a final de l'any 91 i la preparació d'un Pressupost per l'any 92. Malauradament, Sr. Cap de Govern, vaig ser testimoni privilegiat d'aquelles reunions, i he de recordar-li que en la primera reunió, Vostè va acceptar la possibilitat de que es dissolgués el Govern i de què es presentés una llista, no dic de tres per part de la majoria, sinó de més persones que Vostè podés triar, quan per part de la minoria sabíem clarament que hi havia un senyor que ja tenia la seva cadira al Govern. Això ho he de dir perquè és públic i no cal dir-ho d'una altra manera. Malauradament, en la segona reunió, hi va haver un canvi d'actitud per la seva part, el Sr. Roc Rossell i jo mateix vàrem fer un manifest a la població per escrit explicant com havia anat, i penso que és bo que el Consell ho reculli, i a través d'aquesta segona reunió se'ns va dir que Vostè no estava d'acord en cessar al Govern i ens van trencar les negociacions. Han passat dos mesos i mig d'aquestes actuacions i la situació continua estant igual; la majoria no pot aprovar el Pressupost, i és lògic, no es pot donar confiança, no es pot donar una eina pressupostària, que és l'eina política més important del país, a un Govern al qual no se li té confiança. No s'ha arribat a uns acords amb la minoria, penso que degut a la incapacitat de diàleg, i ara no vull donar responsabilitats a ningú perquè penso que la responsabilitat és de tots, i al final, el que té la responsabilitat, Srs. Consellers, és el Consell General. No és al Govern a qui se li ha de donar la responsabilitat de que estigui aquí o no hi estigui, la responsabilitat és nostra.

Jo tinc una proposta que la faig obertament, i és que, davant de la incapacitat que hem tingut de diàleg, de concertació i de poder arribar a un acord, ens queda una alternativa, que és la convocatòria urgent d'eleccions al Consell General. Penso que si avui podríem sortir d'aquí, d'aquesta casa, amb una convocatòria urgent d'eleccions al Consell General, la crisi es resoldria. Dic això perquè penso que, després de les

discussions que hem tingut, és molt difícil poder arribar a què alguna cosa funcioni dins del Consell General actual. Penso en els Projectes de Llei que hi ha en curs, en una situació de crisi. Abans el Sr. Roc Rossell feia al·lusió a les manifestacions de la premsa a aquestes actituds dures per parts dels uns i dels altres, però no vull donar la responsabilitat a ningú. Això, pel bé del país, només pot desembocar en una convocatòria d'eleccions.”

El M. I. Sr. Miquel Aleix manifesta el que segueix:

“Intervindré per puntualitzar, a la resposta del Sr. Roc Rossell, el que fa referència a l'actitud de la Comissió Permanent respecte a la convocatòria dels Consells que havia demanat la minoria. No és cert que s'hagi pactat que aquests Consells no es celebressin. Per la meua part, i quan tingui les actes de la Comissió Permanent constarà, jo he demanat reiterades vegades els Consells que havia demanat la minoria per tractar Lleis que crec que són de total responsabilitat nostra, per poder arribar a debatre-ho paral·lelament amb el text constitucional. És evident, i no ho amagaré perquè crec no traïr cap secret, que quan estem negociant la Constitució a la Comissió Tripartida, els punts on nosaltres ens hem de pronunciar, i ens correspon solament i única a nosaltres, com a Consell que en aquest moment tenim la responsabilitat, i al poble andorrà, són els que fan referència a la nacionalitat i a la representació d'aquesta Cambra, per poder assolir la sobirania popular. Aquestes són lleis que crec que s'havien de tractar paral·lelament a l'elaboració de la Constitució, però malauradament, i avui es denota aquí, no n'hem començat ni a parlar. El Consell no ha començat a debatre sobre el que podria ser un nou Codi de la Nacionalitat i una nova representació d'aquesta Cambra, i això sí que ens permetria avançar molt i molt ràpidament en l'elaboració definitiva del text Constitucional. Aquesta és una responsabilitat, Srs. Consellers, que ens correspon a nosaltres, la qual no podem defugir. Moltes vegades tots diem, amb grans declaracions i amb grans intencions, que desitgem la Constitució i que a través de la Constitució tindrem, i que fins que no hi hagi la Constitució no podrem, però el que és evident, Srs. Consellers, és que, del que ens correspon a nosaltres per fer avançar la Constitució encara no n'hem començat a parlar. Pel que fa referència al Codi de la Circulació, és cert que la Comissió que presideixo té presentada la modificació des del mes de juliol, però com que no hi ha hagut reunió de Consell, evidentment no ha passat.”

El M.I. Sr. Roc Rossell replica:

“Sr. Aleix, voldria que s'interpretessin les meves paraules i no fossin objecte de desqualificació per la seva part, i he dit i mantinc que a la Comissió Permanent s'ha parlat diverses vegades de l'oportunitat o no oportunitat de tenir aquests Consells Generals per debatre la modificació del Codi de la Nacionalitat i per parlar de la Llei d'Associacions i per parlar també de la Llei Electoral o de la futura composició d'aquesta Cambra, i jo no he dit que Vostè no protestés, jo el que sí que he dit, i li ratifico, és que hi va haver un ampli consens a la Comissió Permanent perquè aquests temes es portessin de forma paral·lela a l'evolució de la Constitució, i quan Vostè diu que d'aquests temes no n'hem començat a parlar, també és una veritat a mitges. Evidentment s'hi podia haver treballat molt més i es podia haver avançat molt més en qüestions cabdals com pot ser la representació del Consell General que, com Vostè molt bé diu, ha de ser responsabilitat única d'aquest Consell General, i no objecte de transacció ni de negociació amb els Delegats Permanents que formen part de la Comissió Tripartida, però s'hi ha treballat i Vostè recorda, com ha fet menció el Sr. Cases, que la setmana

passada vàrem rebre a una persona perquè ens expliqués, o perquè donés alternatives per poder corregir una de les coses que a mi més interrogants em deixa, i m'imagino que a d'altres persones, que és el problema de la doble nacionalitat. Ben segur que s'hi podia haver treballat més i podíem tenir avui respostes molt més a punt per no retardar o no donar peu a què la Constitució no s'acabi. Ja li he dit, Sr. Aleix, voldria que les meves paraules fossin interpretades i no censurades.”

El M.I. Sr. Síndic General, tot donant la paraula al M.I. Sr. Miquel Aleix, demana que no es faci aquí un diàleg dels problemes interns d'una Comissió, ja que no són l'objecte de la Sessió de Consell del dia d'avui.

El M.I. Sr. Miquel Aleix respon:

“Solament diré que no he censurat en cap cas les paraules del Sr. Roc Rossell. El que evidentment he fet és justificar la meva posició i a través de la meva posició, crec que és la posició de la minoria. El que és evident és que vull fer ressaltar i ressaltó que allò que és de la nostra única i exclusiva responsabilitat, moltes vegades és el que volem deixar per última hora. Primer voldrem prendre les competències dels altres abans de discutir el que a nosaltres ens correspondria, i penso que han de ser les dues coses, però paral·lelament, i amb això sí que estic d'acord amb el Sr. Roc Rossell, de què s'hauria de fer paral·lelament, però amb molta més equitat de la que hem fet ús i, sobretot, amb molta més celeritat.”

El M.I. Sr. Robert Cassany manifesta el següent:

“En primer lloc voldria contestar al Sr. Cases, dient que sí, que els membres de la minoria hem proposat que, en cas que no és votés un Pressupost, per no blocar el País, estàvem decidits a retornar a unes eleccions, però s'ha d'escollir el moment de les eleccions. Nosaltres considerem que han de ser en unes dates i Vostès, segons veig, ho voldrien fer coincidir amb les dates de les comunals i jo penso que això no seria bo, però, deixant això, voldria fer ara una constància en acta en nom de la minoria i tenim també una proposta a fer:

Primer voldria dir que és de tots sabut que en certes societats ancestrals, quan tenien problemes -siguin psicològics, siguin les grans pors que hi havien a l'època, siguin problemes de males collites- buscaven, d'acord amb les seves creences, un animal, que era un boc o un anyell i moltes vegades una jove verge i la sacrificaven sobre l'altar dels seus Déus per redimir les seves culpes. Aquí sembla, Srs. de la majoria, que esteu entrant en el mateix camí. Per redimir les vostres culpes, la vostra inoperància, la vostra incapacitat d'actuar, la vostra incapacitat de ser majoria amb totes les de la llei, perquè recordaré que vots són trumfos, sembla que vulgueu també sacrificar a l'altar del país, diré un “cap de turc” com es diu en català -sense que ningú em pugui dir que soc un racista- que en aquest cas seria el Cap de Govern, però no volem entrar en polèmiques, en discussions estèrils que l'única cosa que poden fer és radicalitzar postures, cosa que no crec que sigui convenient avui per a Andorra.

La minoria estem molt dolguts de la situació política actual i de la crisi que estem patint en el si d'aquest Consell General. Crisi que paralitza totes les iniciatives i en particular les del nostre grup parlamentari i que atura la realització del nostre programa electoral.

Després del primer oferiment de consens Govern-majoria que no va progressar, hi ha hagut un altre intent de consens entre la majoria i la minoria del Consell General, el

qual també ha fracassat, però ha fracassat a última hora pel desacord en la forma d'establir la composició del Consell Executiu.

Voldria al pas, amb tots els meus companys, felicitar als quatre negociadors mandatats per ambdós grups parlamentaris, per haver arribat a un acord en allò que considerem essencial per al bon funcionament i desenvolupament del País: un acord programàtic a l'entorn del procés constituent, de l'aprovació del pressupost i de l'assignació a les Corporacions Locals del famós 30%, així com la Llei de Nacionalitat, la Llei d'Immigració, la Llei d'associació i el Túnel d'Envalira.

Érem una mica il·lusos perquè teníem el ple convenciment que imperaria el sentit comú i l'amor al país per sobre dels protagonismes partidistes i que el fet de no haver-se entès per la composició de l'Executiu, no significaria que, pel que fa als punts programàtics, s'hagués modificat aquesta voluntat de portar-los a bon terme. Aquí ens hem enganyat.

Desitjaríem que la idea d'interès general estigués per sobre de qualsevol afany de protagonisme personal.

Tots aquests jocs polítics són molt "polítics", massa "polítics"! I certament, difícils d'entendre per a aquells que no estan avesats en seguir els esdeveniments polítics dia rera dia, però que sí són passius observadors de l'esdevenir del nostre país, i pel que fa per a ells, la política significa les realitzacions concretes aplicades a la vida quotidiana.

Aquests jocs polítics són la punta aparent de l'iceberg que amaga el més gran problema: l'extrema dificultat, en un moment cabdal per a Andorra, d'unir-nos tota la classe política per assolir el repte més important que ha viscut Andorra des de fa més de 700 anys: la Constitució.

Andorra pot avui, per primera vegada, afirmar la seva existència com a Nació, com a Estat de Dret, dotant-se d'una Constitució escrita. Aquesta Constitució suposarà, entre moltes altres coses, el reconeixement internacional del nostre País, l'existència del qual serà incontestable i incontestada.

I el més important de tot, passarem a ser de vassalls a ser ciutadans sobirans. Si durant 700 anys els Coprínceps han garantit l'existència d'Andorra amb una organització política propera al feudalisme, avui, als inicis del segle XXI, l'organització política dels Estats de Dret moderns, s'allunya d'aquells sistemes que remunten a l'Edat Mitjana.

Per assolir aquestes aspiracions legítimes de tots els ciutadans, hem de donar una imatge de responsabilitat i seriositat política, la qual cosa únicament farem si oblidem les nostres pugnes personals i els nostres afanys de protagonisme. Tota divisió interna per petita que sigui, afavoreix determinats sectors de poder -interns i externs al país- que estan encaminats a fer fracassar la nostra Constitució.

Constitució és el mot que resumeix l'aspiració d'Andorra i de tot el seu Poble: veure la seva existència reconeguda i assegurada. És la voluntat d'existir com a Poble, com a Nació i com a Estat.

Aquestes aspiracions són legítimes, i encara més avui, un moment històric en què els nacionalismes fan caure les fronteres d'aquells Estats que els han estat oprimint. Una època on els regionalismes ressurgeixen en tots els Estats. No crec que pugui haver-hi cap Copríncep, cap Consell ni cap Govern que amb pensaments reaccionaris o involucionistes, pugui deturar aquest procés.

Com a polítics, demanem als nostres Coprínceps i a tota la classe política -Consellers Generals, Govern i Membres de les Corporacions Locals- que per davant dels interessos particulars, personals, parroquialistes i electoralistes, sigui més important l'interès general.

Demanem una treva mentre duri el procés constituent, per tal de consensuar la Constitució adequada a les nostres necessitats i que asseguri l'avenir d'Andorra.

Demanem també a tots els ciutadans, que estan cansats d'aquesta crisi, ciutadans que amb la Constitució esdevindran sobirans del seu País, donin suport a aquesta línia política, amb tots els medis al seu abast.

Demanem que en un acte solemne, aquest Consell es reafirmi en la voluntat expressada per unanimitat el dia 18 de juny de 1990, voluntat d'aconseguir la Constitució.

Demanaríem que es fixés una data exhaustiva per assolir aquesta fita (recordo que és la més important que Andorra ha viscut des dels Pareatges). Demanaríem també a aquesta Assemblea que, en un acte de responsabilitat política i d'interès nacional, acordés consensuar una eina pressupostària que permetés assolir la Constitució sense nous afrontaments i fins que arribem a obtenir aquesta Constitució. En el supòsit de la incapacitat de portar a bon terme aquesta treva, seria lamentable d'arribar a un bloqueig tal que haguéssim d'autodissoldre el Consell abans de tenir la Constitució. Si es produís aquest supòsit, com podem pretendre ser un Estat de Dret, democràtic i social? Creguem que cal primer que demostrem que som capaços d'autogovernar-nos i d'arribar al consens nacional.”

El M.I. Sr. Josep Cases contesta al M.I. Sr. Robert Cassany de la forma que segueix:

“En el tema de la Constitució, de veritat, agraeixo la seva intervenció però no m'ha de convèncer, estic plenament convençut que la Constitució és la solució pel País. Quan el tema pressupostari, aquesta majoria el que no farà és aprovar un pressupost preparat de tal manera que permeti al Govern arribar al final del 93. Estic d'acord en què hi pot haver una possibilitat de pacte, però aquest Pressupost que ha presentat el Govern, la majoria no el pot aprovar. Quan a la primera referència que ha fet, i això és a títol anecdòtic, de què antigament es sacrificaven bocs i verges i anyells, jo li puc dir que per la meua experiència i per la meua vivència i pel que he sentit explicar a casa meua, a Sant Julià no ho fèiem això, a Sant Julià fèiem rogatives i, com a màxim, quan no plovia, alguna processó perquè ploqués.”

El M.I. Sr. Robert Cassany replica:

“Estic molt content de veure que de la part de Sant Julià hi ha una voluntat d'arribar a un consens fins a la Constitució a través d'un Pressupost. No vull dir quin ha d'ésser aquest Pressupost, l'hem de discutir i l'hem de discutir tots els que estem aquí al Consell. Crec que seria un gran pas en aquest país el poder arribar a aquesta fita.”

El M.I. Sr. Francesc Grau intervé en els termes següents:

“Jo em voldria adherir plenament a les paraules que ha dit el Sr. Roc Rossell, en relació amb la intervenció que havia fet abans el Sr. Miquel Aleix, pel que fa referència a alguns dels textos essencials. M'ha donat la sensació que havia tingut una pèrdua de memòria i el Sr. Rossell m'ha donat lloc a recuperar-la, perquè em sembla que va ser l'únic que es va autoexcloure en aquesta matèria, per no aplaçar-ho i discutir-ho amb el conjunt

dels temes de la Constitució. Per altra banda, voldria tornar a algunes de les afirmacions que ha fet el Sr. Cap de Govern, contestant la qüestió de la moció de censura. Algunes de les puntualitzacions m'han fet gràcia, com el tema del Reglament. En un moment determinat diu "perquè no canvieu el Reglament i a partir d'aquí preneu les decisions que siguin oportunes al respecte". Jo interpreto que seria pel que fa referència al quòrum qualificat que es requereix perquè avui la moció de censura pugui prosperar. Només voldria dir al Sr. Cap de Govern, que la Comissió Permanent, a l'igual que la majoria, no ha fet un projecte alternatiu de Reglament perquè ha considerat que aquest és un tema en el qual, si proposéssim aquí, en el si de la Cambra, canviar aquest quòrum, ens acusarien de fer un acte més de demagògia, i ben entès, Vostè també sap que la ratificació final d'aquest Reglament no està en mans de cap dels que estem aquí. Per tant aquest és el motiu pel qual no s'ha tocat res a nivell del Reglament."

El M.I. Sr. Jordi Farràs manifesta el que segueix:

"Hi haurien moltes coses a respondre, em limitaré a ser breu. Pel que fa referència al tema de com estan el Codi de la Nacionalitat i el Dret d'Associació a nivell de la Permanent, per part de la minoria en aquests temes ja hi ha una decisió política presa. Si per part de la majoria es considera que es poden millorar o que es poden matisar, nosaltres estem oberts a què es pugui fer, però evidentment en uns terminis prudencials, perquè, com deia el Sr. Aleix, el tema constitucional, i això pot ser important que es reflecteixi avui aquí, des del moment en què es va parlar del pacte, al mes d'agost o començaments de setembre, ha avançat molt, estem pràcticament a les 9 desenes parts del text, amb un ampli consens sobre la pràctica totalitat dels temes, i quedant justament dos o tres qüestions com a reserva que són, entre altres, les relatives a nacionalitat i dret d'associació. Com també deia el Sr. Aleix, si realment volem aconseguir l'Estat de Dret i l'autogovern en el nostre país, els Coprínceps hi estan disposats, però, evidentment, volen -i d'una certa manera no és que en facin una exigència absoluta, però és una recomanació amb una certa insistència- que nosaltres progressem en una sèrie de temes. El que no podem fer, vist que el tema constitucional avança, i avança potser més ràpidament del que s'esperava, al mes d'agost o al mes de setembre, és posposar sense termini prefixat aquests temes i prendre una decisió en el si del Consell.

Només voldria fer dues o tres observacions de caire bastant general. Pel que fa referència al tema constitucional, jo no tinc cap dubte que no solament els 28 que estem en aquesta Cambra, sinó l'àmplia majoria del país, vol més autogovern per a Andorra. Tampoc no tinc cap dubte de què tots els andorrans anhelem i desitgem, ja fa molts anys que es lluita per aconseguir-ho, que Andorra sigui reconeguda en el concert europeu, com un estat més. L'últim que estava en la situació andorrana de no reconeixement internacional, degut a un sistema molt peculiar dictatorial, crec que era Albània i fa poc que s'ha incorporat a la Comunitat Europea, i quan parlo de la Comunitat Europea és de la Comunitat Europea d'Estats Democràtics, i, dins del territori europeu, avui dia només queda una taca negra en aquest aspecte, que és Andorra, i això em sembla que ho hem de tenir tots present i celebri que avui, tant per un costat com per l'altre, es posi èmfasi en aquest tema i ens donem compte tots, jo crec que ja n'estem convençuts en el nostre fòrum interior, de què aquest és el tema cabdal i que seria imperdonable, vist l'estat avançat de les negociacions, vista la confluència entre les tres parts per dur-lo a terme i dur-lo a terme el més ràpidament possible, evidentment mirant de consensuar un text que sigui el màxim de coherent possible, que poséssim

en entredit aquest procés. Seríem imperdonables políticament tots plegats per varis motius: primerament perquè posaríem en entredit -com algun dels companys potser ha manifestat ja- la nostra capacitat d'autogovernar-nos, i això jo crec que és preocupant i realment trauria credibilitat a què Andorra pot ser un Estat de Dret. Seria també preocupant a nivell exterior, perquè sé que s'ha esmentat, potser era amb la intervenció que ha fet el Sr. Grau, el tema Mercat Comú. El tema Mercat Comú recordo que va ser un tema que també va assolir la unanimitat d'aquesta Cambra la qual cosa, crec jo, també va contribuir en el seu moment, a donar més força a la Delegació Andorrana que negociava, i recordo que hi havia temptatives des de l'exterior i des de l'interior per condicionar l'acord amb la Comunitat a fer progressar a Andorra una sèrie de drets, que eren una visió potser una mica parcial del problema, ja que eren uns drets que més aviat feien referència a Dret d'Associació i s'oblidaven, com deia el Sr. Cases abans, una sèrie de drets elementals pel Poble Andorrà, que nosaltres hem de tenir en consideració i que hem d'anteposar a qualsevol altre dret.

Dic això perquè crec que també podria tenir incidències exteriors el fet de que per una desunió interna, es pososés o és retardés l'adopció d'una Constitució. Crec que la Constitució és un fet irreversible i que s'hi arribarà, però s'hi pot arribar de moltes maneres: s'hi pot arribar essent el motor, com hem estat fins ara, o s'hi pot arribar essent només el remolc, i que aquesta Constitució ens vingui imposada des de fora per pressions que poden ser de molt calibre. Ara només faig una reflexió: quan la Comunitat Europea parla d'ajudes als països de l'est europeu, posa un condicionant -i tots ho sabeu, a la ràdio se n'ha parlat i a la televisió també- que és que hi hagi una democratització real a aquests països. No oblidem -i els nostres Coprínceps hi van ajudar i la posició unitària que vàrem tenir en el seu moment en aquest Consell hi va influir molt- que es va aconseguir un tracte comercial, que tots, en gran part em sembla, hem vist positivament per a Andorra, hi han algunes llacunes, però també n'hi hauran a la Constitució quan l'adoptem, i també és de témer que torni a sorgir una ofensiva a nivell exterior i que, d'una certa manera -jo recordo que quan es viatjava a les Instàncies Europees, en aquella època on es tenien contactes amb Parlamentaris Europeus o de Parlaments veïns, se'ls comentava que allò que demanaven ja ho teníem en marxa, ja ho assolirien- es posi en entredit la nostra capacitat d'assolir justament aquest objectiu, que el podem assolir a través de la Constitució, és a dir la modernització d'Andorra, i se'ns pot recordar, a nivell europeu, que això, d'una certa manera, quan negociàvem amb el Mercat Comú, ens hi vàrem comprometre. Es va aconseguir que no es lligués un acord amb l'altre, però hi havia un compromís moral, no oblidem que si a través de la Constitució no consolidem Andorra com un Estat de Dret, ens podem trobar amb la situació que l'acord comercial es posi en entredit o en tot cas hi hagin pressions externes perquè es posi en entredit.”

El M.I. Sr. Roc Rossell diu:

“Com que últimament s'ha posat de moda aquí de fer citacions de personatges més o menys públics i notoris, jo voldria fer una citació que és d'un filòsof que és Carles Popper, o d'altres personatges que viuen i treballen al món polític, que diuen o defineixen el llenguatge polític com un llenguatge total. I quan dic això, o quan diuen això, és perquè dins d'aquest llenguatge tothom hi troba la seva part. Aquesta petita o pedant introducció -digueu-li com vulgueu- ve una mica motivada pel doble llenguatge que es segueix produint en aquesta Cambra, perquè a mi, el que el Sr. Cassany diu i

vol fer constar en acta, per mi no s'entén, si fa tres dies que s'ha fet un manifest que és l'antítesi d'una postura d'acord o d'una postura d'unió vis a vis de la negociació o de finalitzar aquest període amb la Constitució. És diametralment oposat i llavors es tenen dos llenguatges, un de cara a la galeria, que evidentment la majoria i quan dic la majoria, certes persones de la majoria sembla que tinguin vedat l'accés a certs mitjans de comunicació i, com que no es pot replicar la gent en treu la seva part i quan es parla des de la responsabilitat política en el si d'aquesta Cambra, s'utilitza un llenguatge totalment diferent. Jo, el que voldria demanar, és que hi hagués una certa coherència en tots els aspectes, perquè el Sr. Farràs ens acaba de fer un al.legat i hi té tot el seu dret, que jo puc subscriure en la seva totalitat perquè ja no és una postura que la manifestem aquí públicament, sinó que l'hem viscuda a través de les negociacions i el nostre impuls o la nostra capacitat d'intentar llimar aspreses en aquell moment, el vàrem centrar en el repte de què la Constitució tingués lloc al més aviat possible. Llavors, no es pot tenir aquest llenguatge en aquesta Cambra, dins del llenguatge diguem-ne responsable, i es pot tenir un altre llenguatge "mitiner", populista, diguin-li com Vostès vulguin, de cara a l'opinió pública, perquè si Vostès agafen les seves manifestacions, el seu manifest de fa quatre dies, resulta que aquesta majoria parlamentària, que com ha dit algú que vots són triumsos, en algun lloc sí però aquí no. Resulta que seríem l'antítesi de tot això, seríem unes persones que estem enclavades en el passat, unes persones que els poders fàctics, que és una pregunta que he fet al Sr. Cap de Govern i li tornaré a fer després perquè m'aclareixi, som persones que no volem l'evolució del País, som persones que vis a vis de prendre el compromís de responsabilitat a l'hora de la votació del Pressupost el volem eludir perquè per això hem fet la moció de censura avui, per no votar el Pressupost, som persones que volem fer avortar el procés constituent etc.. etc., i avui aquí resulta que no, que realment no som tan carques o persones políticament tan menyspreables com el que Vostès manifesten públicament. Per això jo voldria que hi hagués unitat de criteri polític, que s'utilitzés el mateix llenguatge, tant en aquesta sala com amb els mitjans de comunicació i que realment a l'opinió pública se li donés la possibilitat de fer-se judicis sobre comportaments polítics d'una forma diferent de la que es fa ara. Dit això, he fet una pregunta al Sr. Cap de Govern, i ja em perdonarà que sigui reiteratiu, perquè en les notes que he pres, Vostè ha fet una certa referència al poder o a les capacitats que té el poder fàctic de perjudicar o posar en tela de judici certes actuacions de l'Executiu, no sé si ho he entès bé o malament però m'agradaria que se m'aclarís."

El M.I. Sr. Robert Cassany manifesta:

"Primer voldria recordar al Sr. Roc Rossell, que l'article que vaig escriure al diari, és un article d'opinió i un article en el qual explico al públic el que realment passa. El fet d'explicar a la gent la veritat, Sr. Roc Rossell, no vol dir que després, quan estiguem aquí, haguem de transigir tots una mica per arribar a l'acord que sigui convenient per al país. Quan Vostè parla del doble llenguatge, Sr. Rossell, penso que està molt més acostumat Vostè que jo, perquè recordo que una vegada, en una emissió de televisió, Vostè va dir certes coses que en realitat no eren veritat, i en una constància en acta em sembla que li vaig demanar que ho rectificés, Vostè em va prometre que ho faria i encara no ho ha fet. Després, Sr. Roc Rossell, jo recordo que al principi de quan es parlava de Constitució, Vostè no hi estava pas massa favorable i ara que Vostè n'és el protagonista, hi és totalment favorable i hi està totalment bolcat. Doncs, el doble llenguatge, Sr. Roc Rossell, si jo l'utilitzo em sembla que és una cosa que Vostè també

utilitza. Quan parla de coherència, la coherència política de la minoria crec que l'hem demostrada des del primer dia fins avui, perquè de tot el que nosaltres hem promès i en tot el que nosaltres hem estat lluitant i treballant, fins ara no ens hem desviat pràcticament d'un mil·límetre.”

El M. I. Sr. Síndic General demana que s'intenti aixecar el debat i evitar tot el que puguin ser paraules insidioses i enfrontaments personals.

El M.I. Sr. Roc Rossell diu:

“Lamento que el Sr. Cassany faci referència a les seves declaracions. En cap moment m'he posat amb les seves declaracions perquè com a persona i com a polític pot fer les que vulgui, evidentment que tenen una transcendència, però no són preocupants. El que sí és preocupant, Sr. Cassany, i jo vull fer referència a aquest aclariment, és la declaració política del grup parlamentari de la minoria davant de la moció de censura, que ha estat publicada pel diari Informacions, el dilluns 4 de novembre del 1991. Jo he fet referència a aquesta declaració, perquè aquesta declaració sí que té realment un pes polític, perquè representa una força àmpliament representada en aquesta Cambra. Quan als altres tipus de polèmica, Sr. Cassany, si vol, no crec que sigui el dia, però si vol puc parlar-n'hi. Evidentment en una cosa té raó, jo vaig dir públicament, per televisió, una cosa i vaig reconèixer que m'havia exralimitat, li vaig reconèixer en una acta de la Comissió d'Educació i Cultura, però Sr. Cassany, el que sí que li garanteixo és que no tinc un doble llenguatge polític.

El M.I. Sr. Cap de Govern intervé en els termes següents:

“Per al·lusions, aprofitaré per fer totes les que s'han fet fins ara, perquè penso que val la pena puntualitzar alguns punts. Donaré satisfacció en primer lloc a la insistent demanda del Sr. Roc Rossell, sobre la interpretació de la meva referència als poders fàctics. Penso que, o no m'ha entès o no m'ha volgut entendre. La referència que faig la faig de tipus global, de tipus general, indicant que les institucions actuals, abans de la Constitució, després de la Reforma, permeten o almenys faciliten als poders fàctics, no m'he referit a cap, tenir una influència o a apoderar-se del poder executiu, no he fet referència del Govern, i ho recordo, no he dit al Govern, la seva sensibilitat potser els ha fet pensar que em dirigia a unes especificacions, a un Govern determinat o a un Executiu. El que volia dir, si no ho he dit, tots els cacics de fa trenta anys, però també els d'ara.

Contesto a la pregunta del Sr. Cases quant a l'exposició o a la referència o al·lusió que ha fet al pacte o al suposat pacte. En el discurs he dit que els polítics no tenen el mateix llenguatge que els ciutadans i després he dit que els mateixos polítics no tenim el mateix llenguatge entre els polítics. Quant als famós pacte avortat, no volia incidir més en el detall però se m'hi fa incidir. Els recordo al Sr. Cases, al Sr. Roc Rossell, al Sr. Martínez Benazet i al Sr. Farràs, que en el primer dia de la reunió de tots cinc, se'm va proposar d'entrada que el procediment que es seguiria, era una reunió purament de procediment, seria que el Cap de Govern dissolgués el Govern i després, el Sr. Cases concretament va dir mig hora després i el Sr. Roc Rossell va dir encara que no sigui 24 hores després, es nomenaria el nou Govern. És cert que abans d'aquesta hi havien hagut varies reunions, on el camí passava perquè la majoria em sotmetria de sis a nou noms o persones o propostes de noms, recordo que són paraules del Sr. Roc Rossell, i la meva contesta va ser, en la reunió aquesta de procediment, per dues vegades, que en principi

no hi veia cap inconvenient, i una altra vegada els hi vaig dir, en principi no hi veig cap inconvenient, no prometo res. El trencament de la negociació a l'altra reunió i a l'última va estar produït pel fet que d'entrada se'm diu "dissol el Govern" i jo dic "parlem de persones", se'm respon "no, dissol el Govern i ja et donarem tres persones i la minoria que et doni les altres tres". Hi va haver una conversa, al detall no hi baixem, i es va trencar en el moment que el Sr. Cases em pregunta a "és que no ens tens confiança?" i la meua resposta va ser "evidentment, no".

Quant a l'al·lusió del Sr. Grau, sobre el Reglament i el quòrum, jo no he dit en el discurs programa que ja prejutjo que serà, que no ho faig, que si canvien el Reglament serà negatiu, que no l'acceptarà la Cambra, que no l'acceptaran els Coprínceps, jo dic que el mínim que podien fer és proposar el canvi del Reglament perquè la moció de censura fos a quinze, a quatre, a tres o a dos, no he dit res més."

El M.I. Sr. Josep Cases diu:

"Sr. Cap de Govern en el meu ànim no està l'iniciar aquí una polèmica profunda sobre les reunions que vàrem tenir quan es va debatre la composició d'un Govern paritari, però sí que li vull recordar dues coses: és veritat que quan li vaig demanar si tenia confiança als Consellers de Sant Julià, Vostè va dir que no ... ah! es tractava de confiança personal? Molt bé Sr. Cap de Govern, jo, la confiança personal li garanteixo que li tinc, el que no li tinc és la confiança política. En un cert moment, Vostè, va parlar del sentit comú dels polítics de Sant Julià i si no recordo malament va dir que s'havia perdut el sentit comú dels polítics de Sant Julià. Potser sí que en aquells moments feia referència a aquells polítics de fa trenta anys, quan parlàvem de caciquisme, Sr. Cap de Govern."

El M.I. Sr. Albert Pintat manifesta:

"Se'ns ha dit repetides vegades que la història ens jutjarà. Jo vull tornar una mica als orígens, a la petita història, perquè se sàpiga on neix un dels arguments que fa impossible que s'hagi arribat a un consens. El Sr. Cap de Govern ha demanat molt encertadament com a ciutadà que exigirà responsabilitats polítiques als Consellers Generals, em sembla perfecte. És justament perquè nosaltres érem Consellers Generals en la legislatura 86-89 que vàrem tornar a posar el nostre càrrec a disposició del poble i presentar-nos per sotmetre la nostra acció i el nostre treball a aprovació. Evidentment una legislatura, polèmica i difícil, que va ser atacada i agredida per tot arreu, però va fer una feina concreta i precisa i que ningú la podrà negar, són les fites clares que queden marcades. Crec que es van aixecar les dues grans hipoteques que frenaven el creixement econòmic d'Andorra. Pel que fa el Mercat Comú se n'ha dit abastament, pel que fa a FEDA, ningú recorda que en aquella època FHASA no donava llum i gràcies a FEDA vàrem tornar a agafar la responsabilitat nacional de la nostra font d'energia.

Aquesta situació fa que nosaltres heretàvem i érem responsables polítics d'una legislatura i que no hi podíem fer res per canviar-ho. No podíem moure'ns d'una línia que havien mantingut durant quatre anys i, si agafàvem la responsabilitat, llavors semblava que se'ns volia fer culpables de no sé quins crims i de no sé quines accions mal fetes. Ens han dit també que érem un grup que no teníem programa polític ni programa econòmic, que érem inconsistents, una sèrie de llenguatge, perquè en política s'ha de vendre tot, però al Sr. Cap de Govern se li ha escapat, ha dit, crec que ha estat un lapsus, que hi ha gent amb qui no es pot conviure. Llàstima de la situació i ho lamento

profundament. Vull dir públicament que jo amb ell sí que hi puc conviure i per molts anys ho desitjo i quedi ben clar que no és cap problema personal i molt menys familiar.

El que sí vull recordar és la situació econòmica que hi ha al país avui, el gran problema que l'hem oblidat en aquest debat. Se'ns ha dit que no portàvem una anàlisi de l'economia del país. En la resposta que vàrem portar a l'orientació política de Sancogesma, es va fer una sèrie de propostes i aquí tothom les oblida. Vàrem intentar fer la nostra petita aportació per trobar una solució, i vull recordar que, amb iniciatives personals meves, vaig insistir molt en una època de Govern de síntesi, donant-li plena llibertat. Malauradament no en vàrem poder sortir. El Govern de coalició tampoc ha funcionat, cregui que soc el primer de lamentar-ho. Sempre hi ha el fantasma de què se'ns diu que volem més poder, que som instruments de no sé quines coses estranyes. Em sembla que es va molt més allà del compte de la situació real. En el cas concret de l'aspecte econòmic vull insistir que la situació d'Andorra, avui per avui, per poders fàctics interposats o no, les inversions i l'economia van més aviat de cara a inversions diàries, de curta volada, de caire especulatiu, i ens manca una inversió econòmica nacional, tal com es va posar en la resposta que vàrem donar, el nostre grup, a l'orientació política.

D'altra banda també ens hem de preguntar a qui aprofita aquest "Cafarnaum" immigratori. Són situacions difícils i solament amb una mínima concessió mútua es pot arribar a trobar solucions que permetin salvar la situació. Vull recordar, en tant que originari de la legislatura anterior, que hi havien coses que no podíem fer i no es podia esperar de nosaltres que féssim. Se'ns parla ara d'un iceberg que amagaria una incapacitat d'unir-nos a la Constitució. Vull recordar que l'altra legislatura també estava lligada per una lluita que va heretar de l'any 1975 amb tot el que era la Reforma Institucional, i que si avui hem arribat a la Constitució, s'haurà de fer un esforç tots plegats i reconèixer que ve del 75, del desgast constant de tot el que s'oposava a augmentar el nostre nivell d'autogovern i si avui recollim aquest optimisme és gràcies a totes les generacions que ens han precedit en aquesta sala. Jo crec que no és hora de posar-se medalles ningú, però nosaltres havíem treballat aquells quatre anys en una batalla, el que passa és que el titular es deia Reforma Institucional i avui se'n recull els fruits amb una Constitució.

No acceptaré mai, com ara està dient o insinuant o amb veus anònimes, amb escrits de diaris, que no entenem què busquen, que nosaltres no volem la Constitució, que encara que el 18 de juny ho vàrem votar, es veu que no ho volíem votar, que quan vàrem votar al Sr. Síndic es veu que no el volíem votar, o sigui que és una democràcia que sempre està en tela de judici. Lamentem profundament que no se'ns vulgui reconèixer que tenim tantes ganes com el primer de modernitzar el País, de racionalitzar i de, realment, anar per feina. Tot això ens porta a què estiguin segurs tots plegats que nosaltres, i veig que els Consellers de Sant Julià sempre tenim un protagonisme totalment immerescut, trobem sempre ganes de sortir i només demanem que se'ns doni una solució honrosa per poder-nos-hi agafar."

El M.I. Sr. Cap de Govern manifesta:

"Faré al·lusions només a les qüestions personals, no a les polítiques, perquè penso que allargariem molt el debat i es pot tenir un altre dia. Al Sr. Albert Pintat potser perquè no té el text o el vol treure de context, jo no he dit que demanaria responsabilitats polítiques als Consellers Generals, he dit que podria demanar responsabilitats políti-

ques als Consellers Generals com qualsevol altre ciutadà d'altres Parròquies, que no és la meua, però no he dit que les demanaré. Quant al conuiuere he d'excusar-me, volia dir conuiuere polític.”

El M.I. Sr. Josep Ma. Rossell intervé dient:

“Voldria ser el més breu possible. En primer lloc m'adhereixo totalment a les introduccions que han efectuat el Sr. Roc Rossell així com el Sr. Cases, i voldria manifestar que penso que no s'ha d'entrar en qüestions personalistes. Penso que ja s'han dit massa coses dins d'aquesta Cambra i que ha arribat el punt d'elevat una mica el diàleg i arribar una mica a un punt on el debat pugui donar un cert ressò a la població d'Andorra. Amb això vull dir, reprenent d'alguna manera el que ha manifestat el Sr. Cases, a tall de conclusió en el final de la seva intervenció, que hem arribat a un punt el que malauradament no ens podem entendre. El diàleg que en realitat hauria d'existir ha arribat a un punt en que en aquests moments no el tenim. S'han efectuat una sèrie de negociacions per poder portar tot això a terme i malauradament no s'ha aconseguit. Crec, partint de la base que ha mencionat anteriorment el Sr. Cases, que potser una de les solucions, i en aquest cas penso que és el que realment espera el poble, és que d'alguna manera es facin, amb caràcter urgent, eleccions generals i a partir d'aquí, la composició del Consell i del Govern, permeti que la gent que puguin estar en el lloc que nosaltres ocupem en aquests moments arribin a entendre's i puguin portar la política del país endavant. Malauradament nosaltres hem de fer “mea culpa” i quan dic nosaltres dic tots els que estem aquí dins d'aquesta Cambra, no ho hem pogut aconseguir.

Aprofitaré l'avinentsa per formular aquí una proposta, que evidentment és personal i no sé si els meus companys de La Massana en aquest cas hi estaran d'acord, penso que sí. Estem en un moment històric important, aquest moment històric és la Constitució. No sé si el demanar o presentar unes noves eleccions generals seria la solució en aquest moment, i possiblement la Constitució quedaria aparcada en un segon terme. El que sí voldria manifestar és que potser hauríem d'assistir o donar pas al seny, que és el que realment espera el poble en aquests moments i demostrar que possiblement podem fer aquesta Constitució en un termini prudencial, que podrien ser quatre o cinc mesos, no ho sé, els mesos que fes falta, i que el Consell General es constitueixi en procés constituent, i que única i exclusivament ens dediquéssim a fer aquesta qüestió, i a partir d'aquí pot haver-hi noves eleccions perquè obligatòriament en aquest cas serà quan es dissoldran les Cambres i es formularan noves eleccions. Aquesta proposta la poso en aquests moments en el si del Consell General.”

El M.I. Sr. Ramon Canut efectua la manifestació següent:

“Canvio la meua intervenció per la importància que té la declaració que acaba de fer ara el Sr. Josep Ma. Rossell, i només faré una breu pinzellada en el que ha dit el Sr. Roc Rossell d'Encamp quan feia referència al manifest de la minoria del dia 4 de novembre a la premsa. No sé si l'ha qualificat de pamflet, suposo que no era aquest. Només diré el que el nostre grup parlamentari va fer públic com a missatge, exposant els principis rectoris de la nostra actuació política al servei d'Andorra: recomanem primer adoptar un Pressupost, un Pressupost per a l'exercici 91 i pel que fa l'exercici 92, consensuar un Pressupost que permeti arribar a l'adopció de la Constitució sense nous enfrontaments; aconseguir un nou model de finançament comunal a partir de l'adscripció, al Pressupost Nacional, d'una transferència de capital significativa a favor dels Comuns i

en el marc d'una Llei orgànica de finançament comunal; en tercer lloc, enllestir el procés de negociació de la Constitució, ja molt avançat, per arribar la propera primavera a l'adopció, per referèndum popular, de la Constitució que convertirà Andorra en un Estat modern de dret.

Pel que fa referència a la intervenció del Sr. Pintat, jo no hi era al 86 i al 89, Sr. Pintat, el que sí sé, i Vostè ho ha reconegut igual que jo, que la feina l'han feta moltes generacions abans que nosaltres aquí, i aquesta s'ha de respectar, perquè si avui estem aquí és producte de tot un estat de situacions, d'acords i de conseqüències, i per tant, això ens ha de merèixer el més gran respecte. El que no ens ha de fer perdre de vista tampoc és que estem en un moment històric, crec que Vostè coincidirà amb mi en aquest cas, important i cabdal. La situació del Govern tal com va manifestar el Cap de Govern és una situació de Govern provisional, una situació de Govern provisional per assolir la Constitució i això crec que avui queda fora de lloc. Heu fet una moció de censura que ens obliga, en cas de què fos adoptada, a canviar el Cap de l'Executiu i a remodelar l'Executiu perquè no és la solució que el poble vol avui. La solució que el poble vol avui és "la solució" i ho dic entre cometes, i només en tenim una, que és assolir la Constitució. La Constitució al nostre país es fa per més raons que en els altres països. En els demés països una Constitució és fa per explicitar de forma legal la garantia dels drets i llibertats dels ciutadans davant del poder polític. A Andorra és fa per dues raons; és fa per aquesta i perquè el poble andorrà assoleixi la sobirania que avui està en mans dels Coprínceps. Estem en un moment en què aquestes picabaralles i aquests "tu has dit i jo diré", no van enlloc. Em vull referir a la proposta que ha fet el Sr. Cassany, crec que és seriosa, és solemne i va amb concordança amb la que acaba de fer el Sr. Josep Ma. Rossell. El que hi ha hagut en aquesta Cambra és un problema de diàleg i amb això hi estic d'acord, perquè en principi vàrem demanar el consens l'any 90 per assolir el que dèiem, la Constitució, i vàrem assolir fites importants tots plegats i dic tots plegats; vàrem tenir la resolució favorable del Consell d'Europa l'11 de maig del 90 que deia que el Consell d'Europa per unanimitat volia que Andorra anés cap al camí de la Constitució. Vàrem fer la demanda solemne de Constitució als Coprínceps, vàrem tenir la resposta afirmativa dels Coprínceps, vàrem acordar la negociació de la Constitució amb forma tripartida. És va demostrar el fracàs estrepitos del procés de reforma i no és culpa de ningú, la societat evoluciona i unes coses que valien fa quinze anys avui no son vàlides i vàrem demostrar clarament que des de la responsabilitat es poden obrir tots els camins. Per tant, el Sr. Rossell proposa el fet de què ens constituïm en Consell Constituent, em sembla que ja ho som, perquè ho vàrem dir vint-i-vuit, però el que sí crec és que la nostra responsabilitat vol avui dues coses: que donem una eina pressupostària al Govern per a l'any 91, que en donem una consensuada fins a la Constitució per a l'any 92, que posem un termini per assolir aquesta Constitució i aquesta és la feina que com a Consellers Generals hem de fer. Al poble les nostres guerretes no li interessien."

El M.I. Sr. Roc Rossell manifesta:

"Lamentablement haurem de seguir fent polèmica perquè de vegades s'utilitzen llenguatges que no s'entenen. El Sr. Canut llegeix la part que li interessa, ha llegit el punt tercer però li voldria recordar que a la declaració o al manifest que vostès fan, hi ha un primer punt, hi ha un segon punt, i m'agradaria ressaltar algunes coses del segon punt, per fer veure clarament que s'utilitzen dos tipus de llenguatge, segons on s'és i segons

a qui es vol arribar. En el segon punt, diu textualment “evitar sigui com sigui assumir la responsabilitat d’aprovar un pressupost de l’administració central per l’any 1991”, hi han molts “evitars” que ja els salto, simplement em vull manifestar respecte a un altre que és molt més greu, que Vostès puguin posar o fer creure a la població que nosaltres volem fer fracassar que diu textualment “el procés constituent quasi finalitzat avui amb la intenció d’impedir la nova representativitat dintre el futur parlament andorrà del territori de la població. La nova configuració de la institució de Govern d’Andorra que es convertirà en el segon poder de l’Estat deixant de ser un Executiu de la terra i la separació dels poders legislatius executius i judicial”. Això Sr. Canut, li dic, li repeteixo és prova d’irresponsabilitat política total.”

El M.I. Sr. Ramon Canut replica:

“Jo deixaré al Sr. Roc Rossell amb el seu doble llenguatge. El que sí vull dir, és que el moment és greu i que la nostra responsabilitat l’hem d’exercir avui i aquí. Aquest Consell està convocat per una moció de censura. Jo li demano Sr. Síndic que procedeixi a la votació.”

El M.I. Sr. Síndic General està d’acord en què alguns temes surten de l’ordre del dia i prega que el debat es cenyeixi al tema de la moció de censura que és el que està a l’Ordre del Dia d’avui.

El M.I. Sr. Miquel Aleix intervé en els següents termes:

“Aquí s’ha parlat molt de què tothom es plantegi i es posi preguntes. Jo me’n poso tres, i voldria que el Consell es manifestés sobre si podem assolir-les o no. Abans d’arribar a l’acte final de la votació, i després del que apunten les propostes d’acord del Sr. Cases o del Sr. Rossell, jo em faig tres preguntes. És que una majoria pot votar un pressupost, no el pressupost de Govern, sí o no?. Si són setze, la resposta me la faig jo mateix, és que evidentment, ells poden votar un pressupost i és responsabilitat seva votar un pressupost. Els que no podem votar som la minoria perquè evidentment som minoria. En segon terme, és que la majoria pot o no votar una modificació del codi de la nacionalitat? Pot o no pot votar una representació d’aquesta Cambra diferent de la que té actualment sí o no? Evidentment, aquests són els problemes de fons que fan que no s’avanci. Quan nosaltres en fem referència en el manifest polític, evidentment sabem perquè escrivim això i no és irresponsabilitat política, ho escrivim perquè sabem que des de la majoria hi han persones, no la seva totalitat, però hi han persones que aquesta evolució no la volen, i per tant l’única manera de què es pugui saber qui la vol i qui no, és portar-ho a debat del Consell General. Per això li demanava anteriorment, Sr. Síndic, que convoqui abans d’arribar a l’acte final d’autodissolució d’aquesta Cambra, els Consells que estan demanats per la minoria, sobre la nacionalitat, el pressupost, la representació d’aquesta Cambra, i llavors s’aclarirà a l’opinió pública, i es pugui fer, quan vagi a les noves eleccions, una opinió i pugui copsar quina és la voluntat de canvi que tenen molts dels que aquí estem asseguts ”

El M.I. Sr. Joan Martínez manifesta:

“S’ha al·ludit moltes vegades el tema de les negociacions de l’últim acord entre la majoria i minoria, inclús sobre aquest aspecte s’han fet greuges al Cap de Govern i s’ha personalitzat en excés. En primer lloc voldria dir quin és el motiu pel qual es va iniciar aquest procés de negociacions, i el motiu és ben clar, és un país que després de

reivindicacions de generacions es trobava a les portes d'assolir l'estat de dret, d'assolir la delimitació amb els Coprínceps. Davant aquest punt, cabdal en el moment actual, importantíssim i al qual no podem renunciar, era evident que calia que és busqués un consens polític. És curiós, si analitzem les negociacions, com es va progressar amb dificultats, amb alguns moments més o menys durs, però es va progressar fins arribar a uns acords programàtics a l'entorn de la Constitució, a l'entorn del codi de la nacionalitat, inclús de la llei d'associacions, a l'entorn de vies de comunicacions del túnel d'Envalira, a l'entorn d'un projecte de pressupost, d'unes transferències als Comuns, etc., etc... És a dir a l'entorn de coses realment molt importants i de molt pes. Per altra banda, també hem pogut veure com finalment aquestes negociacions es van trencar en un moment determinat, en què va existir un mal entès, una dificultat en el procediment per nomenar el nou Executiu etc., etc., és a dir quelcom sense importància, que potser amb el diàleg ulterior s'hagués pogut arreglar. Recordo que quan la majoria va manifestar que aquesta negociació estava trencada, que va ésser el dia de Meritxell, se'm va fer una entrevista per alguns mitjans de comunicació, i vaig dir que evidentment hi havia en aquell moment una dificultat en les negociacions, però creia que el pes d'aquesta dificultat no tenia res que veure amb tot el que s'havia assolit fins aquell moment, ni amb el moment que estava travessant el país. Per tant, encara existia una esperança per part nostra de què aquest acord es pogués arribar a concloure. Inclús es va fer un manifest per part dels dos negociadors de la minoria, en el qual es clamava a la responsabilitat política davant del moment històric en què ens trobàvem. Finalment ens trobem davant una moció de censura, una moció de censura en un moment també històric, en un moment en què està negociant la Constitució, i no fa més que dificultar la situació actual. Penso que només existeixen dues sortides, una sortida de responsabilitat davant del procés constituent, que va lligada a la proposta que ha presentat el Sr. Robert Cassany, lligada una mica, i s'ha de discutir els termes, a la proposta del Sr. Rossell, i una altra sortida contrària a aquesta, que és la de dir que som incapaços d'arribar a un acord, som incapaços de lliurar aquestes despeses, som incapaços d'arribar a un pressupost consensual, a un Govern de provisionalitat fins a fer la Constitució, som per tant uns immadurs polítics, som uns irresponsables, ens en anem a casa, fem eleccions generals i que vinguin unes altres persones a fer la feina. Voldria posar èmfasi en aquesta situació, penso que només hi han aquestes dues sortides, però que tenen aquest grau de qualitat diferencial, una és la sortida responsable davant del procés històric que viu el país, i l'altra és la sortida irresponsable, de baixa qualitat, de baix nivell, que demostra, i a més no n'hi ha cap altra si no es fa la primera, el grau de nivell que tenim els polítics d'aquest país i donem una trista imatge davant de l'exterior i davant de les parts amb qui estem negociant. Per tant jo proposaria el vot a la no progressió de la moció de censura, i tornar a asseure'ns i dialogar entorn a les propostes que s'han fet per part del Sr. Robert Cassany i del Sr. Josep Ma. Rossell."

El M.I. Sr. Francesc Grau diu:

"Després d'haver escoltat les manifestacions que ha fet abans el Sr. Cassany i que ara està fent el Sr. Martínez Benazet, només voldria dir que crec que estem barrejant qüestions. La Constitució és una cosa, l'Executiu n'és una altra. Hi han les responsabilitats que, per dir-ho d'alguna manera, són d'aquesta Cambra, i després hi han altres tipus de responsabilitats que són del Govern. En el tema del pressupost és estrictament el mateix, són dues coses absolutament diferents i no es pot barrejar Pressupost i Constitució, perquè això és com barrejar l'aigua i l'oli. Crec que el que s'hagi plantejat

avui aquesta moció de censura té una sèrie de motius, el fracàs d'un procés negociador que es va iniciar en un moment determinat. El fet de què se'ns acusés en algun moment determinat de no haver-la plantejat amb anterioritat, ve donat precisament perquè es va esperar a esgotar tot aquest procés per presentar la moció de censura. Que avui aquesta moció de censura prosperi o no prosperi, és responsabilitat dels membres d'aquesta Cambra, però això no ha d'entorpir, ho hem de tenir molt clar, l'avançament i l'assoliment del procés constituent. Aquesta és una qüestió que em sembla ha de quedar molt clara i hi ha hagut molt ànim de barrejar una cosa i una altra, igual com pel que fa referència a l'aprovació del pressupost en el seu dia. Crec que són dues coses que han de quedar absolutament separades."

El M.I. Sr. Joan Martínez replica:

"Sr. Grau, penso que vostè ho vol deslligar, però va tot lligat. La falta d'acord en aquesta Cambra, la falta de capacitat, per part del grup majoritari per portar projectes, per esmenar un pressupost, per aconseguir uns mecanismes de funcionament del país, fa que no siguem capaços de seguir asseguts aquí, i per tant que no siguem capaços, nosaltres, d'assolir el procés constituent. Si no hi ha pressupost, si el país no funciona, no hi haurà procés constituent. Perdoni'm, però en l'evolució del grup majoritari durant aquests mesos, i veient les seves actuacions, també em demostren una incapacitat per construir, com ha dit abans el Cap de Govern, i dubto que el grup majoritari en aquests moments pogués donar una alternativa de Govern per al període constituent que ens queda."

El M.I. Sr. Francesc Grau respon:

"Jo només voldria recordar al Sr. Martínez Benazet que, pel que fa referència al procés constituent, és una qüestió que es va iniciar l'any passat a nivell d'aquesta Cambra, es va nomenar una Comissió, aquesta Comissió ha funcionat des del principi fins la data absolutament soldada, i no hi ha hagut cap esquerda en el procés constituent, i això és una de les coses que tothom ha de saber. Al marge de totes les altres coses, si aquesta qüestió tira endavant com està tirant endavant, crec que no dóna lloc a pensar en situacions d'irresponsabilitat política. Hi han altres qüestions que estan al marge de tota aquesta qüestió constitucional, relatives a l'Executiu. Hi ha hagut un canvi de majories i minories. Jo no crec que els membres d'aquesta Cambra siguem una colla d'irresponsables. El que passa és que hi ha hagut uns canvis, i aquests canvis s'han d'assumir en un moment determinat i això es tradueix en la situació actual. Imaginem-nos que avui prosperi aquesta moció de censura. Crec que d'aquesta Cambra en pot resultar un altre Executiu i tirar endavant. No crec que s'hagi de barrejar una cosa amb una altra."

El M.I. Sr. Enric Dolsa diu:

"Sr. Cap de Govern, cregui'm que lamento profundament la sessió del Consell d'avui. Si el mes de gener de l'any passat, hagués pensat que podia passar això, cregui'm sincerament que no l'hagués pas recolzat per ésser Cap de Govern, ens haguéssim evitat problemes vostè, jo i sobretot el nostre país.

Segurament tot els aquí presents, algun que altre error hem comès durant el que portem de legislatura, ningú està lliure de part de culpa per arribar a on hem arribat.

Però Sr. Cap de Govern, he de dir-li que vostè no ha sabut ésser el Cap de Govern que jo esperava, i per tant d'aquesta culpa, en té més de percentatge que qualsevol de tots els presents en aquesta Cambra.

Doncs esperava de vostè, que fos un Cap de Govern amb més capacitat de diàleg, amb molta més personalitat, i que sabés representar a tots els sectors, tant polítics com econòmics i que tingués aquell saber fer que tots els Caps de Govern han de tenir per salvar situacions difícils.

Vostè, Sr. Cap de Govern, ha de reconèixer que no ho ha sabut fer i que sap vostè perfectament que no és pas pel canvi de Síndic que ens vàrem apartar del seu costat. Vostè sabrà perquè ho ha volgut disfressar d'aquesta forma, però insisteixo, vostè sap perfectament que el dia quinze de febrer, solament va ésser la culminació del descontent d'uns quants que li donàvem suport. Per això, vull posar de manifest, alguns dels punts del perquè de la pèrdua de confiança, és important fer-ho avui aquí, ja que jo no tinc cap remordiment de consciència i per tant jo de demagogia no n'he de fer.

Avui li en recordaré solament cinc de punts, però que per a mi són tots importants i significatius, i que demostraran clarament el que fins ara us he dit:

1.- Transferències als Comuns. Sí, sí, ho heu sentit bé. Vostè sap perfectament que tant el meu company Josep Ma. Armengol, com jo mateix, érem dues de les persones que creïem més en aquest sistema, per tal de fer del Comuns unes Institucions fortes i independents. Al pressupost de l'any 1990, vostè ens va comentar que no ho havia pogut tenir en compte degut a la manca de temps. Ens el vàrem creure. Però ens va assegurar també que en el projecte de pressupost per a l'any 91, dites transferències hi serien contemplades.

Vàrem arribar al desembre i vàrem veure l'esborrany del pressupost, en el que tampoc hi figuraven dites transferències. Les excuses per part de vostè varen ésser diverses, però recordarà que nosaltres en aquell moment vàrem exigir que s'hi contemplessin, tal com vostè s'hi havia compromès.

Recordarà perfectament que malgrat la nostra insistència no va voler introduir-les. No solament no ens va voler escoltar, sinó que per contra va presentar un projecte que usurpava competències als Comuns, el que suposà una contundent reacció per part dels mateixos i en especial del d'Encamp.

Vostè m'ha de reconèixer, que no les volia les transferències als Comuns i penso que no les ha volgut mai.

És una llàstima, encara que me'n felicito que ara sí que ho vegi igual que jo, però he de dir-li que penso que ha estat per pur oportunisme polític per tal de posar-se els Comuns del seu costat i fer creure als mateixos que som nosaltres que no hi estem d'acord, però sàpiga que no tots els Comuns s'ho creuen això.

Llàstima que sigui ara, i degut aquesta situació que ho hagi fet, ho podia haver fet molt abans i no arribar a la situació en què hem arribat per portar-ho a terme.

De totes formes, l'únic que ha fet amb aquesta decisió, és donar-me una vegada més la raó.

2.- Endeutament i noves fons d'ingressos. Sr. Cap de Govern, recordarà igual que jo, que al principi d'aquesta legislatura es va decidir d'acabar d'una vegada i per totes, amb l'escalada progressiva de l'endeutament d'aquest país.

Si fa memòria recordarà que vàrem decidir de fer uns pressupostos equilibrats, amb la finalitat de rebaixar el deute d'aquest país.

L'estratègia, continuo pensant que era l'adequada. El primer pressupost 90, havia d'ésser segons les necessitats reals d'aquell moment, i mentre tant es buscarien fórmules per trobar noves fons d'ingressos, sense haver de recórrer a unes imposicions directes, al qual dona la sensació que vostè vol arribar.

Recordo perfectament que un dels seus Consellers de Govern en aquell moment, ens parlà de solucions com podien ésser, les patents i marques, el joc, fer d'Andorra una plaça financera, fer matrícules per a vehicles personalitzades, etc., etc.

Què ha fet? Doncs res.

El pressupost del 90 ja preveia 8.897 milions de pessetes de dèficit pressupostari.

Com en el cas del punt anterior, recordarà que tant jo com el meu company Armengol vàrem accedir-hi perquè vostè ens assegurà que l'any 91, això ja no passaria, una vegada més ens ho vàrem creure i vàrem votar aquell pressupost.

Posteriorment va arribar el conflictiu crèdit extraordinari de 4.341 milions de pessetes, sense encara haver previst cap solució als ingressos, i com vostè tindrà encara present, jo i el meu company el vàrem aprovar per força, degut als diners que anaven destinats a la Parròquia d'Ordino, recordarà igualment que alguns Consellers de l'actual minoria varen fer el mateix.

Durant el mes de gener de 1991, abans del canvi de Síndic, vostè va presentar el projecte de pressupost per a aquest any, suposo que recordarà que igual que l'any anterior vàrem discutir l'esborrany, i suposo que recordarà igualment que el Sr. Josep Ma. Armengol i jo no hi vàrem estar d'acord, primer per les ja mencionades transferències als Comuns, i segon degut a què preveia una vegada més un dèficit pressupostari de 2.808 milions de pessetes.

Vostè no ens va fer ni cas i no va voler-nos tenir ni en consideració, la prova d'això és que el va trametre al Consell General per a la seva aprovació tal i com estava.

Els dies 10, 21 i 29 de gener del 91, la Comissió de Serveis Públics que jo presideixo va discutir i informar el projecte de pressupost. Si agafa les Actes veurà que jo personalment no el vaig aprovar, com tampoc el vaig aprovar el dia del Consell del pressupost.

Li he dit els dies perquè veurà que no hi havia pas hagut la dimissió del Sr. Beal, la quina en aquells moments ni me la imaginava, encara que el Sr. Beal no hagués dimitit vostè sap perfectament que jo i el meu company Armengol no haguéssim aprovat el projecte de pressupost.

Malauradament, però, el Sr. Beal va dimitir, però independentment d'això, el projecte de pressupost no s'aprovà i s'esmenà en la seva totalitat.

Durant el mes d'agost d'aquest any, tornà a presentar un nou projecte, però amb les mateixes mancances, bé amb les mateixes no, ara almenys ha resolt les transferències encara que no de la forma que jo crec l'adequada, ja que la forma correcta seria un

projecte de llei. Però bé, continua vostè amb el gran problema de sempre, és a dir no ha resolt els ingressos i ens presenta un projecte amb uns 11.991 milions de pessetes de dèficit.

Sap el Sr. Cap de Govern amb quin endeutament se'n va aquest país si s'aprova aquest projecte de pressupost? Doncs uns 28.567 milions de pessetes.

Doncs, per si no està al corrent, i segons el balanç consolidat del 31 de desembre del 90, i segons l'empresa auditora Ernest Young, és de 16.576 milions de deutes.

Sàpiga que jo no en seré pas còmplice d'aquesta situació i per tant si aquesta moció no prospera, no conti pas amb mi per votar aquesta aberració. Doncs recordo perfectament les paraules d'un dels seus Consellers de Govern, que em digué un dia "els deutes d'avui, seran impostos de demà". Com que jo crec i vostè també ho creia, o al menys així ens ho va dir, que hi han altres solucions per a aquest país abans d'arribar a la imposició directa. L'únic que hagués fet falta, és treballar-hi i posar-les a la pràctica. Malgrat el que vostè digui, jo vull que continui el nostre país essent un paradís fiscal.

Vull recordar abans d'acabar aquest dos primers punts, que tot el que he exposat fins ara ho trobarà vostè reflectit en les Actes d'aquest Consell General, li dic això perquè no és pas avui el primer dia que em manifesto d'aquesta forma, sinó que ja fa dies que vaig fent les mateixes afirmacions.

3.- Representativitat de les Parròquies dins el Consell General.

Punt més que conflictiu aquest, però igual d'important o més que els dos anteriors.

Sr. Cap de Govern, recordarà perfectament que abans d'ésser elegit, el mes de gener de l'any passat, vàrem parlar del què vostè en pensava del sistema actual, i del que comportava que cada Parròquia tingués els mateixos Consellers Generals. Ho recorda? Doncs, jo sí, i perfectament.

Va compartir en aquell moment plenament amb mi, que el sistema actual portava i havia aportat equilibri al Consell General, i que per tant el veia bé i no se'l qüestionava.

Ara resulta que després del quinze de febrer, ja no és així i vostè es manifesta obertament a favor d'una proporcionalitat nacional. És a dir, que em demostra que durant el temps que vostè tenia la majoria, ja li anava bé aquest sistema, però una vegada la va haver perdut, el sistema ja no li és bo.

Vostè diu que representa el 70% del país, doncs no senyor, jo li recordo que vostè tant sols té la confiança del 43% del país.

No Senyor Cap de Govern, jo no passaré per aquest forat, jo no en seré el responsable que les Parròquies menys poblades tinguin menys Consellers que les més poblades. Si algun dia això passa, cregui'm que jo no en seré pas el responsable. Encara que acceptaré democràticament, si per majoria d'aquesta Cambra es decideix el contrari.

El perquè ha canviat vostè d'opinió, suposo que m'ho explicarà?

De totes maneres, li he de dir que quatre Consellers Generals, el Sr. Font i el Sr. Miquel Casal de Canillo, el meu company Armengol i jo mateix, al veure que vostè ha canviat tan ràpidament de parer, ens vàrem voler curar una mica en salut i el dia del Consell General de data 26 de març del 91 vàrem fer modificar el punt número tres que se'ns proposava, i el Consell per unanimitat el va votar.

De passada li diré, que la proposta va venir de la Permanent, Comissió en la qual el nostre grup parlamentari està en minoria, i el redactat que proposaven deia:

“La delimitació de competències entre tots els Òrgans institucionals, reconeixent expressament als Comuns una esfera pròpia de competències”.

Els quatre Consellers citats anteriorment, i recolzats per tota la resta de la majoria, al veure que vostè i la majoria de la Comissió Permanent ja no pensava igual que al principi de la legislatura, vàrem proposar un text alternatiu, que és el que al final es va adoptar per unanimitat.

Sap el que diu el text aprovat?

Li recordaré:

“El manteniment de la divisió del territori nacional en set Parròquies, administrades pels respectius Comuns, i el reconeixement d'una àmplia autonomia a l'Administració Comunal”.

Sap que vol dir això, Sr. Cap de Govern? Doncs, que Andorra té set Parròquies i que totes tenen la mateixa força política i per tant els mateixos drets i obligacions.

Com és que vostè continua predicant el contrari?

Vull també que m'ho expliqui.

És que el Consell General no és el legítim? M'agradaria que també em contestés. I si vostè el considera legítim, com és que vostè algun dels acords del Consell General no els vol executar?

4.- Túnel del Port del Rat.

Suposo que recordarà, igual que jo, que un dels punts en prioritat que tenim els quatre Consellers Generals d'Ordino, era el d'obrir el túnel ja començat del Port del Rat.

Li vàrem explicar que la Parròquia d'Ordino, degut a la seva ubicació, els mesos en que l'estació d'esquí d'Arcalis no funciona perd part del seu potencial turístic, i per tant els hotelers i comerciants perden una important possibilitat de negoci.

La solució era i és el túnel actual del Port del Rat, el quin preteníem i encara el meu company Armengol i jo mateix pretenem, que sigui obert a l'estiu com a carretera turística.

No se'n recorda?

Doncs nosaltres sí.

Quan vaig parlar d'aquest assumpte, el seu Conseller de Serveis Públics, em contestà que em cuidés de l'assumpte.

Doncs, jo vaig fer-ho i vaig desplaçar-me dues vegades a Auzat i Vicdessos per entrevistar-me amb els representants dels ajuntaments respectius i analitzar la viabilitat del projecte, igualment em vaig desplaçar a Vitòria per entrevistar-me amb el diputat de l'Ariège el Sr. Bonrepaux.

Li recordaré que el dia 21 de juny de l'any passat, em vaig desplaçar per segona vegada als esmentats llocs, però en aquesta ocasió hi vaig anar amb el seu ja citat Conseller, el qual va considerar factible la viabilitat del projecte com a carretera turística.

Degut a tot això, a mi personalment se'm digué que en el projecte de pressupost del 91, tindria ja disponibilitat per començar-ho a posar en marxa.

Li recordo de passada que a Govern hi té una carta de data 17 de juliol de 1990 dels ajuntaments de Vicdessos i d'Auzat fent referència a la visita del seu Conseller i en la qual es fa referència al que dic; i també li dic que dita carta, pel que em consta no s'ha dignat ni a contestar-la.

Degut a la citada carta, i a la visita que vàrem efectuar i veient les autoritats locals franceses que tot anava seriosament, es varen comprometre a contrastar una empresa de Serveis Públics per arranjar la plataforma de la carretera i pujar-la fins a la futura sortida del túnel.

Sap quan s'han gastat? No, doncs s'han gastat de moment 1 milió de francs francesos i tenen encomanat a una empresa tècnica l'estudi definitiu per portar la carretera fins al túnel.

Sap perquè?

Doncs, perquè vàrem donar garanties de que això es faria. Quina va ésser la meva gran sorpresa, quan vaig veure el projecte de pressupost del 91, on no tant sols no hi havien pocs o molts diners, sinó que per no haver-hi, no hi havia ni el capítol pressupostari obert.

Si vostè no hi estava d'acord, Sr. Cap de Govern només havia de dir-ho, al principi i no deixar que jo fes el ridícul i que féssim gastar diners a uns ajuntaments que no tenen cap culpa de la situació política creada per vostè.

5.- Govern col.legiat.

Vostè quan va ésser elegit manifestà que el seu Govern seria col.legiat, se'n recorda? He d'entendre per tant que vostè participa a totes les decisions, o no?

Abans de passar a explicar aquest punt, li recordaré que jo no vaig entrar per designació al Consell General, sinó que hi vaig entrar per elecció, i per tant estic aquí per votació popular.

Vostè això pel que veig no en fa massa cas, doncs la meva Parròquia és per a vostè un cinc o un set per cent. Se'n recorda del que em va fer el mes de desembre, no? doncs també li recordaré. Degut al reiterat mal servei de telèfons a la Parròquia d'Ordino, durant tot l'estiu i després d'insistir moltíssim, perquè el servei millorés, vaig signar una pregunta al Govern conjuntament amb varis Consellers Generals.

Això pel que veig a vostè li provoca indignació i des de Govern se'm trameté una carta personal en la qual entre altres coses, vostè mateix ja reconeixia que jo havia deixat de recolzar-lo, i per tant, ja no em comptàveu en la vostra majoria. En la mateixa carta recordareu també, que ja fèieu referència als meus col.legues de l'oposició, ara col.legues de majoria.

Sapigueu que aquesta carta, la vaig estimar totalment inoportuna, doncs em vàreu demostrar un cop més, el poc saber fer com a Cap de Govern, doncs crec que si tenieu quelcom a dir-me era molt més senzill i prudent dialogar sobre el particular, que enviar-me una carta amb els termes que ho vàreu fer, em demostràreu amb aquesta actitud una vegada més, que ja no comptava per a vostè.

Us faig referència de passada, que la data de la carta, és del 14 de gener, per tant la situació de Sindicatura no havia variat, per la qual cosa de passada igualment veureu que les vostres tesis demagògiques pel que a mi respecta estaven ben clares abans de canviar de Sindicatura.

Segurament si haguéssiu sabut el que havia de passar i per exigències de vot, no haguéssiu actuat d'aquella forma.

Igualment vull recordar-vos, que el dia 17 de gener a les 19 hores, vàrem tenir una reunió amb vostè, a l'edifici de Govern, conjuntament amb els altres Consellers d'Ordino, i si ho recorda jo particularment ja em vaig acomiadar d'aquell Govern, ja que degut a les seves poc convincents explicacions sobre la carta, vaig aixecar-me i vaig marxar.

Per tant no digui que va ésser el 15 de febrer, el meu cas i el del meu company Armengol són anteriors i no té res a veure amb el canvi de Síndic, en tot cas, com us he dit anteriorment, solament va ésser la culminació de la pèrdua de confiança vers el Cap de Govern

Acabats aquests cinc punts, i per finalitzar, vull posar en coneixement de quasi tots els aquí presents, la poca o més ben dit nul·la cooperació per part de vostè a arranjar aquesta crisi institucional. Dic quasi tots, perquè alguns ja n'estan al corrent.

Crisi que, dit de pas, és impensable en qualsevol altre país democràtic, on les majories són les que manen, i si vostè no em demostra el contrari, les reiterades peticions de dimissió han estat efectuades per representants, elegits, d'un 57% del país.

Però bé, no és pas a discutir un altre cop la representativitat on vull arribar.

Vostè sap tant bé com jo, que aquest país està a punt d'arribar a signar el pariatge definitiu, el que és transcendent per a tots.

Vostè sembla haver manifestat que la majoria d'aquest Consell no volem la Constitució, i que per això volem autodissoldre el Consell i així fer que fracassi el procés constituent. Jo li puc assegurar que la majoria d'aquest Consell vol la Constitució i prova d'això varen ésser els intents de negociació que hi varen haver al mes d'agost.

La proposta consensuada entre majoria i minoria, feia palès que per part de la majoria hi havia ganes d'entesa i la majoria acceptàvem una composició d'un Govern on hi tindríem minoria.

Jo personalment no vaig voler-hi participar, en les negociacions, degut a què ja em temia un resultat com el quin hi va haver, i no vaig voler donar a lloc, a què una vegada més se'm carreguessin les culpes de tots els mals.

Quan el dia de Meritxell varen trencar-se oficialment les negociacions, vaig veure clar qui és que no volia la Constitució, ara d'una cosa estic convençut, tot el Consell General

vol la Constitució, alguna altra institució no sap encara si la vol, o al menys això em sembla.

Degut a què no s'havia arribat a cap acord, i vist que aquesta legislatura pot durar com a molt fins el mes de juny de l'any vinent, ja que com sembla haurà arribat a la fi del procés constituent.

Quatre Consellers Generals de l'actual majoria, ens vàrem reunir i la conclusió de tots va ésser de creure totalment necessari d'intentar arribar a un acord de transició amb el Govern fins acabar aquest mandat.

El fer això no era fàcil, ja que una vegada més segurament ens haguessin criticat, però malgrat això i vista la situació de bloqueig existent i amb l'única fita de fer anar el país endavant fins la signatura de la Constitució, la nostra responsabilitat així ho demanava, i era per tant indispensable desencallat aquella greu crisi establerta des de fa ja massa temps.

En aquella reunió jo vaig quedar encarregat de prendre contacte amb el Govern per veure què es podria fer.

El dijous, dia 26 de setembre, vaig dinar amb l'ex-Conseller de Serveis Públics, i li vaig explicar aquesta possibilitat, demanant-li que en fes part al Sr. Cap de Govern.

Vaig explicar que aquell cap de setmana estava fora d'Andorra i que no arribaria fins al dilluns dia 30 a la nit, i que el dimarts em posaria en contacte amb ell, per tal de concertar una entrevista entre el Cap de Govern i els quatre Consellers.

El Sr. Santamaria el mateix dia 26, em confirmà que havia fet l'encàrrec i que quan arribés el telefonés.

El dia 30 a la nit quan vaig arribar a Andorra, vaig assabentar-me que aquell cap de setmana havien dimitit dos Consellers de Govern i que estava a punt de nomenar-ne tres de nous.

Jo em pregunto, què li constava al Sr. Cap de Govern esperar una setmana més per nomenar nous Consellers?, i perquè havia d'haver acceptat la dimissió dels dos que han marxat? Sap el Sr. Cap de Govern, que per nosaltres no calia canviar ningú? Doncs nosaltres el que volíem proposar era, com he dit abans, arribar a la Constitució, sense guanyadors ni perdedors.

No creu que almenys, podia haver esperat tres dies i acceptar de parlar amb nosaltres?

Això demostra clarament, que el Cap de Govern una vegada més no va voler dialogar, i no va dignar-se ni a escoltar-nos.

Per què no va esperar el Sr. Cap de Govern a parlar amb nosaltres?

Crec important que tot el Consell sàpiga aquest fet, ja que pot aportar llum sobre la situació i veure realment quina de les dues parts enfrontades no vol buscar solucions.

Sé que aquesta moció és difícil que prosperi degut al decret de 1981, sé igualment que si tinguéssim i ens regíssim per les lleis dels països veïns, aquesta moció prosperaria.

Crec fermament que hem de buscar solucions, el país ens ho demana. Crec que ha arribat l'hora de buscar entre tots un Cap de Govern que faci el consens i que permeti almenys arribar fins a la Constitució.

No podem permetre'ns el luxe de trencar-ho tot i desaprofitar aquest moment històric. Si no som capaços de fer això, més val que autodissolem urgentment el Consell General, ja que tots plegats estem demostrant que aquí no hi fem res de positiu, tot el contrari.

No busquem excuses, ni subterfugis, els responsables en som tots.

Abans d'acabar, però, vull dirigir-me una vegada més al Sr. Cap de Govern.

Sr. Cap de Govern, com a persona cregui que el respecto profundament, i que particularment no tinc pas res contra la seva persona, però si aquesta moció no prospera, i si realment vol la Constitució, el millor servei que pot fer al país és dimitir i deixar que aquest Consell arribi a la mateixa el més aviat possible. Després, si ho creu oportú, d'aquí a uns vuit mesos, presenti's de nou, i si té el suport popular tornarà a ocupar el mateix càrrec. Ja sap vostè que amb la Constitució, almenys no podrà reproduir-se aquesta situació tant desagradable per a tots.

Sr. Cap de Govern, tingui clar que si aquest Consell s'autodissol i la Constitució no es fa realitat, no en serà pas aquest Consell General el responsable, en tot cas ho serà vostè.

Creu que val la pena tenir aquest actiu en el seu haver?

Doncs jo, sincerament crec que no.

Cregui'm que fent això, farà un gran servei al país i ens demostrarà a tots que realment vostè també la vol la Constitució.

El M.I. Sr. Síndic General diu que, atès que el debat ja ha estat ampli, donarà la paraula al M.I. Sr. Cap de Govern i desitjaria poder passar a la votació.

El M.I. Sr. Cap de Govern intervé en els termes següents:

"Les intervencions del Cap de Govern estan definides en el reglament, després de la defensa de la moció de censura, a intervencions per al·lusions. En aquest cas no utilitzaré aquesta facultat perquè considero que el discurs del Sr. Dolsa, s'ha equivocat de dia, ha parlat de pressupost, ha parlat de diferents qüestions que no crec que siguin dintre el que s'està debaten avui. Penso que és un discurs més d'investidura d'un Cap de Govern que una presentació de moció de censura. Evidentment podria tenir la facultat, en el moment de presentar una censura, d'incloure totes aquestes motivacions, i li haurien estat oportunament contestades."

El M.I. Sr. Enric Dolsa replica:

"Sr. Cap de Govern, li diré que no m'he equivocat de dia ni molt menys. Si ha estat presentada una moció de censura crec que és degut a la pèrdua de confiança. Jo, cansat ja una mica de que vostè sempre ho vagi disfressant demagògicament i dient que la pèrdua de confiança amb vostè no és real, crec oportú que tota la Cambra s'assabenti exactament del perquè d'aquesta pèrdua de confiança. No m'he equivocat de dia, sé quin dia som i porto el rellotge a l'hora."

El M.I. Sr. Ramon Canut diu:

"Vist l'aclariment que ha fet el Sr. Síndic, havia demanat abans que passéssim a la votació de la moció de censura, però sí que voldria i el dia prou que s'ho mereix, entrar en una altra proposta, si la Cambra m'ho permet, i que seria la següent: He anotat les propostes

dels membres de la majoria i, així com Sant Julià demana la dissolució, veig que la proposta feta pel Sr. Rossell de la Massana va en el sentit de la que ha fet abans el Sr. Cassany, almenys en allò que es refereix al Consell Constituent, i ara, la que ha fet el Sr. Dolsa, al final no l'he acabat d'entendre, perquè ha fet un gran exposat, i suposo que amb unes matisacions podrien anar en el mateix sentit. Demano el següent, Sr. Síndic, que vostè, i li demano, demano que la Cambra avui en debati, que vostè convoqui un Consell abans de quinze dies, un Consell on manifestariem la possibilitat que hauríem tingut durant aquest temps d'haver negociat un pressupost per al 91, i d'haver-ne negociat un altre per al 92, pel que fa referència a la inversió, fins al temps de la Constitució, els temes pendents que hi ha, i només a nivell de funcionament per al 92. Que fixéssim un termini per assolir la Constitució, que jo proposaria que fos el 31 de març i, si en aquest termini la Cambra no hagués assolit la Constitució, aleshores sí que no ens queda cap més solució que posar el nostre càrrec a disposició dels nostres electors i marxar tots cap a casa, perquè, com a dit el Sr. Martínez, haurem demostrat que no som competents per poder estar asseguts en aquestes cadires. El tema del debat intern de la Constitució que ha assenyalat el Sr. Aleix abans, de la qual cosa me'n felicito, és el tema que hem de debatre en aquest Consell Sr. Síndic, i per debatre haurà de convocar Consell. I el tema és el de la representativitat del Consell General, és el projecte llei regulador del dret d'associació, perquè tot el problema que tenim, és perquè en aquest país no hi han partits polítics. Tot el problema que tenim és que un es presenta i diu que farà una cosa i quan ja és autoritat fa el que vol, això és el problema que tenim. També per parlar de la nacionalitat, perquè no podrem fer una Constitució pel 17, pel 20 o pel 23 per, cent de la població. Hem de demostrar que volem complir els drets de l'home, perquè per això fem una Constitució, i hem de voler parlar de la nacionalitat. Jo el que proposo és això Sr. Síndic. Suposo que en deu prendre nota el Sr. Secretari, suposo que constarà en Acta, perquè no hi ha cap Acta des de que vostè és Síndic, i voldria que s'entrés en aquest segon debat, i que la Cambra avui és pronunciés a tal efecte."

El M.I. Sr. Síndic General intervé per dir que, quant a les actes, ahir se'n varen repartir varies i que en un termini d'uns vuit dies preveu tenir les altres, ja que ara estan bastant avançades. Quant a la convocatòria d'aquest Consell, diu que no existeix cap impediment per part d'aquesta Sindicatura, i que, al contrari, seria un gran honor i una gran satisfacció el poder convocar-lo, però a condició que abans hi hagués hagut el debat necessari i es pogués arribar al Consell amb propostes concretes, perquè si s'ha de fer la reunió aquí i cada grup ha de tenir les seves postures, difícilment arribarà a cap acord.

El M.I. Sr. Ramon Canut respon:

"Totalment d'acord Sr. Síndic. Ja he dit "previ acord negociat entre majoria i minoria" i llavors venim aquí".

El M.I. Sr. Síndic General diu que les propostes d'acord estan previstes en el reglament actual del Consell General, en el títol sisè, capítol 5, article 78, i que poden comptar en què, per la part d'aquesta Sindicatura, en el tema aquest, tant aviat com aquestes propostes d'acord existeixin, serà convocat el Consell.

El M.I. Sr. Josep Ma. Rossell diu:

"Volia fer unes puntualitzacions al que acaba de formular ara el Sr. Canut, en la seva intervenció, referint-se a les paraules que jo havia efectuat anteriorment. Penso que el

que he manifestat i penso que ha quedat suficientment clar, que degut a què la situació actual ens ha portat a què ja no existeix diàleg, a què no ens podem entendre, penso que el poble el que sí pot demanar és que realment ens constituïm en procés constituent. Això no vol dir que jo m'adhereixi al que el Sr. Cassany ha manifestat anteriorment. El Sr. Cassany ha condicionat aquesta qüestió a aprovar un pressupost, i hi ha una sèrie de circumstàncies, com poden ser una sèrie de Consells extraordinaris que s'han de demanar per parlar del tema de la nacionalitat etc., etc... Penso que en els moments actuals, el poble d'Andorra està cansat de sentir-nos parlar dins d'aquesta sala, sempre del mateix. Penso que és una oportunitat històrica que tenim, el termini està marcat, crec que el 31 de març és el dia en que la Constitució s'haurà de portar a referèndum. Aquesta és la meva proposta i en aquest sentit jo no em puc adherir al que diu el Sr. Cassany, perquè el fet que nosaltres haguem presentat una moció de censura al Govern, és perquè no tenim la confiança en aquest Govern. Penso que el poble d'Andorra està cansat de què estem aquí en la situació que estem i, si jo he fet aquesta proposta, era pel fet de dir, senyors, s'ha acabat d'una vegada per totes, fem el procés constituent, constituïm-nos tots en procés constituent, fem la Constitució, però sense cap tipus de condicions, fem la Constitució de la forma que l'hem de fer, però no posem cap condició, perquè aleshores tornarem a venir a aquesta sala i ens tornarà a passar el mateix que està passant en aquests moments.”

El M.I. Sr. Ramon Canut replica:

“Crec que hi ha possibilitat de diàleg, tal com el Sr. Rossell ho diu, el que passa és que el que no podem fer tampoc és eludir responsabilitats. El poble ens ha posat aquí per portar el país, el que no podem fer nosaltres és eludir les altres responsabilitats i només voler ocupar-nos de la Constitució. O hi som, o no hi som. Per tant jo proposo el que ja he dit abans, Sr. Síndic, i m'agradaria que, tant per la majoria com de la minoria, ben ràpidament, poguéssim arribar, inclús aquesta setmana, a un pacte sobre el pressupost del 91 i el que he dit abans.”

El M.I. Sr. Jordi Farràs diu:

“Vull també felicitar-me de què hi hagi aquesta confluència de punts de vista i entenc que la proposta que feia el Sr. Rossell, era de dir consell constituent, en el sentit de tractar els temes que van lligats a la Constitució d'una certa manera prioritàriament. En tot cas també em sembla que queda clar que fa falta una eina pressupostària per complir l'expedient durant el temps de finalització de l'elaboració de la Constitució.”

El M.I. Sr. Síndic General creu que aquests temes formaran part en tot cas d'aquestes converses que tindran lloc. Diu que seguidament es procedirà a la votació de la moció de censura presentada per un grup de dotze Consellers Generals i que la pregunta és si s'accepta o no s'accepta aquesta moció de censura.

Voten afirmativament els MM.II. Srs. Jordi Font, Miquel Casal, Roc Rossell, Jordi Mas, Isidre Torres, Enric Pujal, Enric Dolsa, Josep Ma. Armengol, Francesc Grau, Josep Garrallà, Josep Ma. Rossell, Xavier Montané, Joan Jordi, Josep Cases, Albert Pintat i Joan Obiols.

Voten negativament els MM.II. Srs. Climent Palmitjavila, Antoni Casal, Joan Naudi, Joan Martínez, Jordi Farràs, Antoni Armengol Vila, Robert Cassany, Josep Anton Ribes, Miquel Aleix, Marcel.lí Albós, Ramon Canut i Xavier Espot.

El M.I. Sr. Síndic General diu que el resultat és de 16 vots afirmatius i 12 vots negatius i, per tant, d'acord amb el que estableix el Reglament del Consell General, en el seu Capítol 2 article 74, apartat cinquè, la moció de censura no ha prosperat al no haver assolit el mínim de 19 vots.

El M.I. Sr. Miquel Aleix, en nom dels Consellers Generals de la minoria, fa l'explicació de vot següent:

“Els Consellers Generals que d'ençà el mes de febrer d'enguany ens hem constituït en grup parlamentari de la minoria, davant la presentació el passat dijous 31 d'octubre de 1991 d'una moció de censura contra el Cap de Govern, volem manifestar el següent:

El nostre grup parlamentari, ha donat i dona suport al Cap de Govern Oscar Ribas Reig i al Govern. Aquest suport, es deriva de l'acord polític per la modernització de l'estat andorrà assolit el mes de gener de l'any passat, i es concretà en el contingut del discurs programa del Cap de Govern aprovat pel Consell General el dia 6 de febrer de 1990. Per tant, manifestem i hem manifestat en el nostre vot, que hem votat en contra de la moció de censura al Cap de Govern presentada per una part de l'actual majoria parlamentària, que reiterem la nostra confiança i el nostre suport al Cap de Govern i al Govern, confiança basada en la modernització institucional d'Andorra, que conjuntament estem portant a terme pel bé del nostre país. Per tot l'exposat, i pel bé d'Andorra hem votat no a la moció de censura.”

I no havent-hi més intervencions i havent-se esgotat l'ordre del dia, el M.I. Sr. Síndic General aixeca la sessió, de la qual se n'ha formalitzat la present acta als efectes pertinents. Són tres quarts de dues de la tarda.

P.O. del M.I. Consell General
El Secretari General

V. i P.
El Síndic General